

School of Economics
and Commercial Law
GÖTEBORG UNIVERSITY

Integrerad civilekonomutbildning
Bachelor Thesis, ICU2003:28

Goodwill

- En jämförelse av RR 1:00 och FAS 142

Kandidatuppsats/Bachelor Thesis

Katarina Lundell, 780314

Malin Wickman, 770705

Handledare/Tutor

Kristina Johansson

Anna Karin Pettersson

Företagsekonomi/Externrevisning

Vårterminen 2003

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Redovisning och finansiering, Kandidatuppsats, Vt 03

Författare: Katarina Lundell och Malin Wickman

Handledare: Kristina Johansson och Anna Karin Pettersson

Titel: Goodwill – En jämförelse av RR 1:00 och FAS 142

Bakgrund och problem: Till följd av bland annat uppkomsten av multinationella företag och noteringar av dessa på börsen i London och New York har under de senare decennierna länder som tidigare tillhörde den kontinentala redovisningstraditionen anammat delar av den anglosaxiska. IASB är det organ som huvudsakligen har skött standardiseringen av internationella regler, enligt den anglosaxiska redovisningstraditionen. Svenska redovisningsnormer, som tidigare tillhört den kontinentala traditionen, har under de senare åren anpassats mer och mer till IASB:s internationella regler genom Redovisningsrådets rekommendationer. I dag tillämpas RR 1:00 i Sverige vid redovisning av goodwill som uppstår vid företagsförvärv. Regeln innebär bland annat en årlig avskrivning av goodwill. I USA tillämpas FAS 142, enligt den amerikanska regeln görs inga avskrivningar på goodwill utan ett årligt nedskrivningstest. Skillnaderna mellan den svenska regeln och den amerikanska regeln ger upphov till redovisningsmässiga skillnader som påverkar företag och investerare.

IASB har utarbetat ett förslag till förändringar av redovisningen gällande värdeminskning av goodwill. Förslaget innebär bland annat att de årliga avskrivningarna ersätts av ett årligt nedskrivningstest. Om detta förslag införs skulle den europeiska redovisningen av goodwill och därmed den svenska närma sig de amerikanska redovisningsreglerna.

Syfte: Syftet med uppsatsen är att undersöka vilka skillnader som kan uppstå på resultatet vid tillämpning av RR 1:00 *Koncernredovisning* gentemot tillämpningen av FAS 142 *Goodwill and Other Intangible Assets* och om en harmonisering av de båda vore önskvärt. Vidare är syftet att undersöka vilken av rekommendationerna, FAS 142 och RR 1:00, som ger upphov till den mest rättvisande redovisningen av goodwill.

Avgränsningar: Uppsatsen har begränsats till att endast gälla redovisning av goodwill som uppstår vid förvärv, enligt RR 1:00 och FAS 142, efter det att posten förvärvats. Uppsatsen behandlar inte heller negativ goodwill.

Metod: Primärdata har samlats in genom intervjuer och sekundärdata genom litteratur, artiklar och årsredovisningar.

Resultat och slutsatser: De skillnader som finns mellan redovisningsrekommendationerna FAS 142 och RR 1:00 ger upphov till differenser på resultatet då RR 1:00 ger upphov till en årlig resultatpåverkan medan FAS 142 endast leder till resultatpåverkan de år som nedskrivning sker. Harmonisering av redovisning verkar vara önskvärt då det medför en rad fördelar som till exempel jämförbarhet mellan företag på den internationella kapitalmarknaden. Harmonisering kan också medföra nackdelar till exempel för enskilda länder som tvingas implementera regler som inte passar deras ekonomiska situation. Det är dock svårt att avgöra vilken av rekommendationerna, RR 1:00 och FAS 142, som skulle föredras vid redovisning av goodwill, då för- och nackdelar har framförts om båda. Det verkar dock som om en harmonisering av redovisningen är önskvärd oavsett om den mest korrekta regeln införs eller inte. Det framkom olika åsikter från företagsrepresentanterna och revisorerna/redovisningsexperterna om vilken regel som ger de mest rättvisande redovisning av goodwill. Den förstnämnda gruppen ansåg att RR 1:00 ger en mer rättvisande redovisning då FAS 142, enligt dem baseras på mycket subjektiva bedömningar. Revisorerna/redovisningsexperterna verkade dock anse att FAS 142 ger en mer rättvisande redovisning då en årlig test av eventuellt nedskrivningsbehov ger ett mer rättvist värde av goodwill.

Förslag till fortsatt forskning: Om IASB:s förslag på omarbetning av reglerna angående redovisning av goodwill införs i Sverige, så vore det intressant att undersöka vilka effekter detta får för företagen och se om de bidrar till de för- och nackdelar som förmodas inträffa.

Förord

Under arbetet med uppsatsen har en rad personer varit till stor hjälp. Vi vill därför först och främst tacka våra handledare, Anna Karin Pettersson och Kristina Johansson, som alltid tagit sig tid och bidragit med hjälp och värdefulla synpunkter. Vi vill också tacka Dan Phillips, Johan Rippe, Jan Marton, Annika Gustavsson och Per Melker som ställt upp på intervjuer. Utan er hade det inte blivit någon uppsats. Tack även till Petri Hiltunen och Carl Nyström för värdefulla synpunkter.

Göteborg, 2003-06-05.

Katarina Lundell

Malin Wickman

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	1
1.1	Bakgrund.....	1
1.2	Problemdiskussion.....	4
1.3	Problemformulering.....	4
1.4	Syfte.....	5
1.5	Avgränsningar.....	5
1.6	Uppsatsens disposition.....	6
2	METOD	7
2.1	Tillvägagångssätt.....	7
2.2	Metodiskt angreppssätt.....	7
2.3	Informationsinsamling.....	8
2.3.1	Primärdata.....	8
2.3.2	Sekundärdata.....	8
2.4	Intervjuer.....	8
2.4.1	Standardisering och strukturering.....	8
2.4.2	Kriterier för respondenter.....	8
2.5	Källkritik.....	9
2.6	Tillförlitlighet och relevans.....	9
2.6.1	Reliabilitet.....	10
2.6.2	Validitet.....	10
3	REFERENSRAM	11
3.1	Årsredovisningslag (1995:1554).....	11
3.1.1	Avskrivningar.....	11
3.1.2	Nedskrivningar och uppskrivning.....	11
3.2	RR 1:00 Koncernredovisning.....	11
3.2.1	Avskrivningar.....	11
3.2.2	Nedskrivningsbehov.....	12
3.3	RR 17 Nedskrivningar.....	12
3.3.1	Hur fastställs om en tillgång skall skrivas ned?.....	12
3.3.2	Beräkning av återvinningsvärde.....	12
3.3.3	Goodwill.....	12
3.3.4	Återföring av en nedskrivning.....	13
3.4	RR 15 Immateriella tillgångar.....	13
3.4.1	Definition av goodwill.....	13
3.4.2	Internt upparbetad goodwill.....	13
3.5	FAS 142 Goodwill and other intangible assets.....	13
3.5.1	Redovisning av goodwill.....	13
3.5.2	Reporting unit.....	14
3.5.3	The two-step impairment test.....	14
4	TEORETISK REFERENSRAM	15
4.1	Jämförbarhet genom harmonisering eller standardisering.....	15
4.2	Harmonisering.....	15

4.2.1	Definition	15
4.2.2	Fördelar med harmonisering	16
4.2.3	Nackdelar med harmonisering	18
4.2.4	Problem i harmoniseringsprocessen	19
5	EMPIRISKT RESULTAT	21
5.1	Presentation av revisorer/redovisningsexperter	21
5.1.1	Goodwill.....	21
5.1.2	Resultatpåverkan	22
5.1.3	Harmonisering.....	23
5.1.4	Rättvisande redovisning	26
5.2	Presentation av företagsrepresentanter	27
5.2.1	Goodwill.....	27
5.2.2	Resultatpåverkan	27
5.2.3	Harmonisering.....	28
5.2.4	Rättvisande redovisning	29
5.3	Swedish Match AB & AB Volvo	30
6	ANALYS	32
6.1	Resultatpåverkan.....	32
6.2	Harmonisering	33
6.3	Rättvisande redovisning	37
7	SLUTSATS	39
7.1	Resultatpåverkan.....	39
7.2	Harmonisering	39
7.3	Rättvisande redovisning	40
7.4	Förslag till fortsatt forskning	41
	KÄLLFÖRTECKNING	42
	BILAGA 1	45
	Intervjuguide företagsrepresentanter	45
	BILAGA 2	47
	Intervjuguide revisorer/redovisningsexperter.....	47
	FIGURER	
	Figur 1: Uppsatsens disposition, Christoffersson Louise, Emanuelsson Jenny & Ryvallius Anna	
	Figur 2: Egen utvecklad figur över uppsatsens tillvägagångssätt	7
	Figur 3: Harmonisering och standardisering, Parket & Tay	15

1 Inledning

I detta kapitel ges en kort beskrivning av den bakgrund och problemdiskussion som sedan ligger till grund för problemformuleringen. I kapitlet framkommer även syftet med uppsatsen, de avgränsningar som gjorts samt uppsatsens disposition.

Bakgrund

Redovisningens utveckling i de industrialiserade länderna kännetecknas av två olika redovisningstraditioner som har sin grund i olika civilrättsliga traditioner. Den kontinentala, som Sverige fram till de senaste decennierna har tillhört, baseras på nedskrivna lagar och har en stark koppling till skatteregler. Den anglosaxiska, som USA tillhör, baseras i mycket liten utsträckning på nedskrivna lagar och det finns inte samma koppling mellan redovisning och beskattning. Den baseras i stället på sedvanerätt som kompletterats med precedensfall i domstolar. Skillnaden i ägarstrukturen är en bidragande orsak till att redovisningen inom de olika traditionerna har utvecklats olika. I de länder som tillhör den kontinentala har banker, staten och familjer ofta haft ett avgörande inflytande. I de länder som tillhör den anglosaxiska har ofta ägandet varit mer spritt och företagen har i större utsträckning varit börsnoterade.¹

Den kontinentala och anglosaxiska traditionen har olika syn på vad som menas med en ”riktig” redovisning. Enligt den kontinentala är en ”riktig” redovisning den som stämmer med lagen, medan inom den anglosaxiska anses den ”riktiga” redovisningen vara den som ger en rättvisande bild av verkligheten. Redovisningen inom de länder som tillhör den anglosaxiska traditionen har i större utsträckning kunnat tillgodose marknadens informationskrav på grund av att redovisningen inte varit kopplad till beskattningen. Under de senaste decennierna har länder som tillhör den kontinentala traditionen anammat delar av den anglosaxiska redovisningstraditionen. Det har skett till följd av bland annat uppkomsten av multinationella företag och notering av sådana företag på börserna i London och New York.²

Den internationella standardiseringen har huvudsakligen skett genom *International Accounting Standards Board* (IASB) som har utarbetat standards inom ramen för den anglosaxiska traditionen. IASB:s standards har i stor utsträckning påverkats av *Financial Accounting Standards Boards* (FASB:s) regler som tillämpas i USA. IASB:s standards har bidragit till en harmonisering av främst den europeiska redovisningen då *International Accounting Standards* (IAS) i större grad har tillämpats i Europa.³

Svenska redovisningsnormer har under de senare åren anpassats mer och mer till IASB:s internationella regler genom *Redovisningsrådets rekommendationer* (RR). Rådets rekommendationer riktar sig i första hand till de börsnoterade företag och de företag som genom sin storlek har ett stort allmänt intresse.⁴ Anpassningen till de internationella normerna bidrar till att jämförbarheten mellan såväl svenska som utländska noterade företag ökar. Genom anpassningen vill Redovisningsrådet att den

¹ Smith, Dag 2000. *Redovisningens språk*, s. 73-74.

² Ibid., s. 74-76.

³ Ibid., s. 75-76.

⁴ FAR 2001, s. 548.

redovisningsinformation som lämnas av de svenska företagen skall tillgodose den internationella kapitalmarknadens krav.⁵

I dagens företagsklimat genomförs en rad företagsförvärv. De eventuella övervärde som uppstår vid ett företagsförvärv, efter justeringar för eventuella över- och undervärden i förvärvade tillgångar och skulder, utgör en restpost och benämns koncerngoodwill.⁶ Koncerngoodwill skall behandlas enligt RR 1:00 *Koncernredovisning*⁷. Denna rekommendation infördes 1 januari 2002 och är ett led i anpassningen till IASB:s standards⁸. RR 1:00 överensstämmer med IASB:s rekommendationer IAS 22 *Business Combinations* och IAS 27 *Consolidated Financial Statements and Accounting for Investments in Subsidiaries*⁹. Även FASB har utarbetat nya rekommendationer gällande redovisning av goodwill, FAS 141 *Business Combinations* och FAS 142 *Goodwill and Other Intangible Assets*, som började tillämpas under år 2001¹⁰. RR 1:00 behandlar koncerngoodwill både vid och efter själva förvärvet¹¹. I USA tillämpas FAS 141 vid själva förvärvet och efter förvärvet tillämpas FAS 142¹².

I Sverige tillämpas RR 1:00 vid företagsförvärv. Enligt RR 1:00 kan restposten goodwill uppstå när ett moderbolag redovisar ett förvärv av ett dotterbolag enligt förvärvsmetoden, vilket görs i normalfallet. Anskaffningsvärdet för andelarna i dotterbolaget skall så långt som det är möjligt fördelas på de tillgångar och skulder som övertagits vid förvärvet. Fördelningen skall ske på basis av en värdering till verkligt värde enligt förvärvsanalysen och avse koncernens andel av de förvärvade tillgångarna och skulderna.¹³ Enligt RR 15 *Immateriella tillgångar* utgörs det verkliga värdet på en immateriell tillgång, som anskaffas i samband med ett företagsförvärv, av anskaffningsvärdet vid tidpunkten för förvärvet. Det mest tillförlitliga uttrycket för verkligt värde är det noterade priset på en aktiv marknad. Finns det ingen aktiv marknad så motsvaras anskaffningsvärdet av det beloppet som företaget skulle ha betalt för den immateriella tillgången vid transaktion mellan kunniga och intresserade parter som är oberoende av varandra.¹⁴ Den del av anskaffningsvärdet som inte kan fördelas ut på tillgångarna och skulderna utgör koncernmässig goodwill¹⁵. I goodwillbeloppet inkluderas även immateriella tillgångar vars verkliga värde, det vill säga anskaffningsvärde, inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt¹⁶. Beräkningen av det verkliga värdet på förvärvade tillgångar och övertagna skulder skall grundas på väldokumenterade överväganden eller på en oberoende parts värdering.¹⁷

I USA tillämpas FAS 141 vid företagsförvärv. Enligt rekommendationen uppstår ett företagsförvärv när en enhet förvärvar nettotillgångarna i ett annat företag eller

⁵ FAR 2001, s. 383.

⁶ Ljungberg, Roland & Phillips, Dan 2001. *Koncernredovisning i praktiken*, s. 42.

⁷ FAR 2001, s. 738.

⁸ Ibid., s. 550.

⁹ Ibid., s. 567.

¹⁰ Statement of Financial Accounting Standards No. 141 & 142, 2001.

¹¹ FAR 2001, s. 556-561.

¹² FAS 141 2001, s. 15.

¹³ FAR 2001, s. 558-559.

¹⁴ Ibid., s. 742.

¹⁵ Ibid., s. 559.

¹⁶ Ibid., s. 742, 746.

¹⁷ Ibid., s. 559.

förvärvar aktier i en eller flera enheter och erhåller kontroll över enheten eller enheterna. Alla förvärv som behandlas i FAS 141 ska redovisas enligt ”purchase method”. För att kunna tillämpa ”purchase method” så krävs att den förvärvande enheten identifieras. Vid ett företagsförvärv är den förvärvande enheten den som betalar pengar eller andra tillgångar eller ådrar sig betalningsskyldighet. De transaktioner där ersättningen sker i pengar mäts utifrån mängden pengar. Om ersättningen sker genom ickemonetära tillgångar, skulder eller aktier baseras värderingen på verkligt värde. Om kostnaderna för förvärvet överstiger värdet på tillgångarna och skulderna i den förvärvade enheten uppstår goodwill. Goodwill som uppstår genom ett företagsförvärv behandlas efter själva förvärvet enligt FAS 142.¹⁸

Nyligen publicerade IASB ”Exposure draft 3 Business combinations, Proposed Amendments to IAS 36 Impairment of Assets & IAS 38 Intangible Assets”, vilket är ett förslag på förändringar av IAS 36 och IAS 38. Dessa ligger till grund för Redovisningsrådets rekommendationer RR 17 *Nedskrivningar* och RR 15¹⁹. Enligt RR 1:00 tillämpas RR 17 för att fastställa goodwillpostens nedskrivningsbehov²⁰. Även RR 15 påverkar RR 1:00 när det gäller internt upparbetad goodwill²¹. Syftet med förändringarna är att få en bättre kvalitet på redovisningen av företagsförvärv samt den efterföljande redovisningen av goodwill och immateriella tillgångar²². Vid en jämförelse mellan FAS 142 och IAS 36 och IAS 38 framkommer en rad likheter. Det nya förslaget skulle bland annat innebära att goodwill som uppstått vid företagsförvärv inte skrivs av utan istället testas för nedskrivningsbehov en gång per år eller oftare om det finns behov.²³ Åsikter har framförts att den amerikanska standarden är en ”mycket dålig” standard, men att den blir högst relevant för Europa och Sverige genom IASB:s arbete att omarbeta IAS mot FASB:s regler.²⁴

Alla noterade företag inom EU kommer, i och med den så kallade IAS 2005-förordningen, att upprätta sin koncernredovisning enligt IAS år 2005. Medlemsstaterna får själva bestämma om det endast är de noterade företagen inom landet som skall följa reglerna eller om även andra företag skall inkluderas.²⁵

Genom IASB:s förslag på omarbetning av IAS 36 och IAS 38 kommer den europeiska redovisningen av koncerngoodwill och därmed den svenska redovisningen att i huvuddrag närma sig de amerikanska reglerna. Utifrån denna diskussion är det intressant att undersöka dagens regler för redovisning av koncernmässig goodwill, för att se om det finns stora betydande skillnader. Det är även intressant att undersöka om det är önskvärt att reglerna för redovisning av goodwill blir mer anpassade efter amerikanska regelverket, vilket kommer att ske om omarbetningen av IAS 36 och IAS 38 införs.

¹⁸ FAS 141 2001, s.1-21.

¹⁹ FAR 2001, s. 756, 782.

²⁰ Ibid., s. 561.

²¹ Ibid., s. 560.

²² Exposure Draft of Proposed Amendments to IAS 36 Impairment of Assets & IAS 38 Intangible Assets 2002, s. 5.

²³ www.redovisningsradet.se. Synpunkter lämnade till IASB. 2003-05-08.

²⁴ Nilsson, Sven-Arne 2003. *IASB:s förslag till ändring i koncernredovisningen: förbättrar de den externa redovisningen?*, s. 33.

²⁵ www.pwcglobal.com. 2003-05-08.

Problemdiskussion

Sverige och USA tillämpar i dagsläget olika regler för redovisning av goodwill. De olika rekommendationerna i Sverige och USA ger upphov till redovisningsmässiga skillnader. Genom de skillnader som råder påverkas både företag och investerare. Till exempel kommer en liknande investering inte att kunna redovisas för marknaden på ett jämförbart sätt i de båda länderna. Även resultatet för företagen kommer att påverkas av de olika synsätten för redovisning. Vid tillämpning av FAS 142 kommer resultatet att bli svårare att prognostisera, vilket leder till att resultatmåttbaserade nyckeltal som P/E-tal kan få mindre betydelse.²⁶

En av skillnaderna mellan RR 1:00 och FAS 142 gäller redovisning av värdeminskning av goodwill. Enligt RR 1:00 så har goodwill en begränsad nyttjandeperiod och skall därför skrivas av på ett systematiskt sätt över denna period.²⁷ När det finns en indikation på att ett nedskrivningsbehov föreligger så skall återvinningsvärdet fastställas och en nedskrivning göras, när det redovisade värdet överstiger återvinningsvärdet²⁸. De årliga avskrivningarna och eventuell nedskrivning belastar årets resultat²⁹. Enligt FAS 142 däremot anses goodwill och vissa andra immateriella tillgångar, som förväntas generera ett obegränsat penningflöde för företaget, att ha en beständig ekonomisk livslängd. Detta medför att inga avskrivningar görs utan ersätts i stället av årlig prövning, så kallat "impairment test", av eventuellt nedskrivningsbehov.³⁰

Problemformulering

Ovanstående diskussion leder in på funderingar kring vilka effekter olikheterna angående goodwill i RR 1:00 och FAS 142 får, men också om svenska revisorer och företag förespråkar en övergång till de amerikanska reglerna och vad detta skulle leda till. Utifrån denna diskussion har de tre problemområdena formulerats, där den första problemformuleringen är:

Vilka skillnader kan uppstå på resultatet vid tillämpning av RR 1:00 gentemot tillämpning av FAS 142, gällande goodwill, samt vilka effekter medför dessa skillnader?

De skillnader som finns i redovisningen mellan de företag som tillämpar IAS och *United States Generally Accepted Accounting Practice* (US GAAP) minskar om IASB och FASB antar liknande regler. Meningen med IASB:s redovisningsprinciper är att skapa ett internationellt regelverk, som kan bidra till att jämförbarheten mellan de internationella företagens redovisning ökar.³¹

Vissa svenska företag tillämpade redan före RR 1:00:s införande en längre avskrivningstid än 20 år på goodwill som uppstod vid företagsförvärv. Ett motiv till det är att det är av största vikt för internationella företag att tillämpa regler som är jämförbara med de regler som amerikanska konkurrenter tillämpar. Ett annat av

²⁶ Rakin Johansson, Christine 2001. *Redovisning av goodwill, en utmaning?*, s. 18.

²⁷ FAR 2001, s. 560-561.

²⁸ Ibid., s. 785.

²⁹ Ibid., s. 560, 783.

³⁰ Rakin Johansson 2001, s. 14-16.

³¹ Ibid., s. 14.

motiven är att företagen anser det sannolikt att nya regler kommer att införas, vilka förbjuder avskrivningar av goodwill och istället inför ett krav på en årlig värdering.³²

Utifrån detta är det intressant att undersöka den inställning som råder till den nuvarande utvecklingen inom området, vilket leder fram till följande problem:

Är det önskvärt att de redovisningsregler, gällande goodwill, som tillämpas i Sverige harmoniseras med de amerikanska reglerna?

FAS 142 har fått kritik för att det komplexa och subjektiva tillvägagångssättet för att bestämma värdet på goodwill erbjuder företagen många bokslutspolitiska chanser. Argumentet att jämförbarheten mellan IAS och US GAAP kommer att öka är tvivelaktigt då det så kallade ”impairment test” bygger på en rad subjektiva bedömningar och att de nedskrivningar som följer av testet blir styrda av bokslutspolitik.³³

Denna diskussion leder fram till frågan:

Vilken rekommendation, FAS 142 eller RR 1:00, ger upphov till den mest rättvisande redovisningen av goodwill?

Syfte

Syftet med uppsatsen är att förklara vilka skillnader på resultatet som FAS 142 och RR 1:00, gällande redovisning av goodwill, ger upphov till samt vilka effekter dessa skillnader medför. Vidare är avsikten att undersöka om det är önskvärt att det sker en harmonisering mellan de svenska och amerikanska redovisningsreglerna gällande goodwill. Syftet är också att undersöka vilken av de två rekommendationerna, FAS 142 och RR 1:00, som anses ge den mest rättvisande redovisningen av goodwill.

Avgränsningar

Då RR 1:00 och FAS 142 är omfattande har uppsatsen begränsats till att endast undersöka de avsnitt som berör goodwill. Uppsatsen har även begränsats till att endast undersöka hur goodwill som uppstår vid förvärv behandlas efter förvärvet. Uppsatsen behandlar heller inte negativ goodwill.

Uppsatsen har begränsats till att endast undersöka hur revisorer/redovisningsexperter samt insatta i koncernredovisning i noterade företag ser på de problemområden som uppsatsen behandlar. Avgränsningen till noterade företag beror på att de i större utsträckning följer Redovisningsrådets rekommendationer än onoterade företag. Vid val av revisionsbyråer har begränsningar gjorts till tre av de större revisionsbyråerna: KPMG, Ernst & Young samt Öhrlings PricewaterhouseCoopers. Orsaken till denna

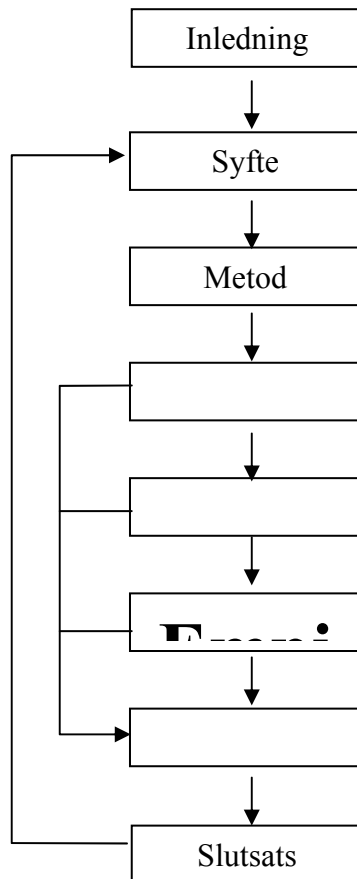
³² Rundfelt, Rolf 2002. *Goodwillavskrivningar över 40 år*, s. 11-12.

³³ Nilsson 2003, s. 33.

begränsning är att dessa kan tänkas ha stor erfarenhet av noterade företag samt internationella redovisningsregler. En ytterligare begränsning är att uppsatsen endast undersöker skillnaderna vid redovisning av goodwill i Sverige och USA. Detta beror på att skillnaderna har minskat i en stor del av de europeiska länderna på grund av omarbetningen av nationella redovisningsregler till IASB:s standards.

Uppsatsens disposition

Kapitel 1: Inledning

I inledningen presenteras de problemområden som valts att utreda i uppsatsen. Här tas även bakgrunden upp till varför dessa områden anses vara intressanta att utreda. I kapitlet framkommer även de avgränsningar som gjorts samt uppsatsens disposition.

Kapitel 2: Metod

I kapitlet presenteras metodiska angreppssätt samt val av metod. Kapitlet behandlar även hur informationsinsamlandet genomförts. Här diskuteras också tillförlitligheten och kvaliteten på den insamlade informationen.

Kapitel 3: Referensram

Kapitlet syftar till att ge läsaren en större inblick i de regelverk som styr goodwillredovisningen i Sverige och USA.

Kapitel 4: Teoretisk referensram

I kapitlet presenteras den teori och forskning som är relevant för uppsatsens problemområden.

Kapitel 5: Empiriskt resultat

I kapitlet presenteras respondenterna samt en redogörelse av deras intervju svar. I kapitlet framkommer även den sekundärdata som insamlats från årsredovisningarna.

Kapitel 6: Analys

Här presenteras analysen, vilken tar sin grund i det empiriska materialet samt den teoretiska referensramen.

Kapitel 7: Slutsats

I detta kapitel presenteras de slutsatser som har sin grund i uppsatsen.

Figur 1: Uppsatsens disposition
Christoffersson Louise, Emanuelsson, Jenny & Ryvallius Anna 2002. *Analysmodellen - ett ökat förtroende för revisorn?*, s. 4.

Metod

I detta kapitel presenteras tillvägagångssättet för uppsatsens arbete, olika metodiska angreppssätt, val av metod, tillvägagångssätt för att insamla information samt en diskussion om tillförlitlighet och relevans.

Tillvägagångssätt

Nedan följer en kortfattad beskrivning över arbetsprocessen under uppsatsarbetet.

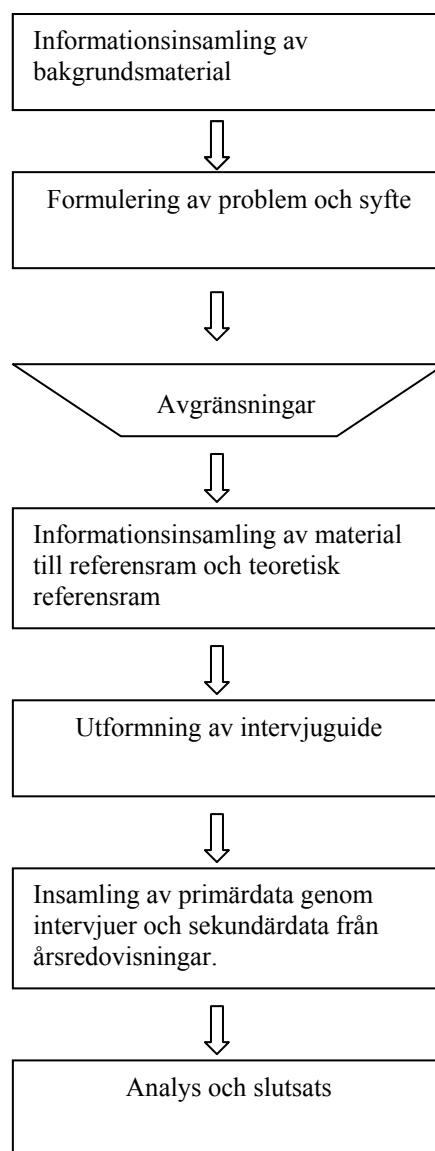
Första steget i arbetsprocessen var att samla in information om ämnesområdet, vilket gav en bakgrund till problemformulering och syfte.

För att begränsa ämnesområdet gjordes en rad avgränsningar.

Nästa steg var att utifrån det fastställda problemområdet och syftet ge en övergripande beskrivning av de regler som uppsatsen behandlar samt att skapa en teoretisk referensram med relevans för ämnet.

För att utreda uppsatsens problemformulering insamlades primärdata genom intervjuer och sekundärdata från årsredovisningar.

Respondenternas svar samt informationen från årsredovisningarna kopplades sedan samman med den teoretiska referensramen i analys och slutsats.

Figur 2: Egen utvecklad figur över uppsatsens tillvägagångssätt

Metodiskt angreppssätt

I uppsatsen har valts att använda en kvalitativ metod för att få en djupare förståelse inom problemområdet. Denna metod används för att förklara helheten av det

sammanhang som problemet inryms i. I jämförelse med den kvantitativa metoden är den kvalitativa metoden i mindre utsträckning präglad av kontroll från forskarens sida. Den information som har samlats in kommer också att enligt den kvalitativa metoden utmynna i ett resultat som är verbalt formulerat.³⁴

Informationsinsamling

Primärdata

Primärdata är sådan information som samlas in för första gången till ett bestämt ändamål³⁵. Primärdatan i uppsatsen har inhämtats genom djupintervjuer med personer som har direkt anknytning till uppsatsämnet och har kunskap inom området. Fördelen med djupintervjuer är att komplicerade frågor kan ställas samt att intervjusituationen är kontrollerad³⁶.

Sekundärdata

Sekundärdata är sådan information som redan är insamlad. Sekundärdata kan antingen användas direkt som den är eller bearbetas ytterligare.³⁷ Sekundärdata har inhämtats från GUNDA, LIBRIS, tidskriftsdatabaser, årsredovisningar, litteratur och Internet.

Intervjuer

En fördel med djupintervjumetoden är dess flexibilitet. Följdfrågor kan ställas och svaren kan utvecklas och fördjupas. Det är viktigt att göra avvägningar mellan en för formell eller för informell intervju.³⁸

Standardisering och strukturering

Graden av standardisering och strukturering bör beaktas vid utformningen av intervjufrågor. För att kunna jämföra och analysera svaren från respondenterna har standardiserade intervjuformulär använts.³⁹ De standardiserade intervjumallarna gör det lättare att ordna och kvantifiera svaren⁴⁰. För att uppnå en hög grad av strukturering har intervjufrågorna preciserats så att respondenterna endast ska ge svar som kan relateras till uppsatsens problemområde.⁴¹

Kriterier för respondenter

För att få en uppfattning om vad personer insatta i koncernredovisning i börsnoterade företag samt revisorer/redovisningsexperten anser om uppsatsens problemområden så har intervjuer genomförts. Respondenterna består av tre revisorer/redovisningsexperten samt två företagsrepresentanter. Syftet med att intervjua personer både från revisionsbyråer och företag var att erhålla en helhetssyn på problemet. De revisorer/redovisningsexperten som intervjuats är verksamma på Ernst & Young,

³⁴ Holme, Idar Magne & Solvang Krohn, Bernt 1991. *Forskningsmetodik*, s. 14.

³⁵ Dahmström, Karin 2000. *Från datainsamling till rapport*, s. 59.

³⁶ Eriksson, Lars Torsten & Wiedersheim-Paul, Finn 1997. *Att utreda, forska och rapportera*, s. 86.

³⁷ Dahmström 2000, s. 59.

³⁸ Bell, Judith 1999. *Introduktion till forskningsmetodik*, s. 120.

³⁹ Patel, Runa & Davidsson, Bo 1994. *Forskningsmetodikens grunder*, s. 60.

⁴⁰ Bell 1999, s. 120.

⁴¹ Patel & Davidsson 1994, s. 60.

KPMG samt Öhrlings PricewaterhouseCoopers. En av revisorerna/redovisningsexperterna är också verksam på Handelshögskolan vid Göteborgs universitet. Företagsrepresentanterna är verksamma på AB Volvo och Swedish Match AB, vilka är noterade på börsen i USA.

Något slumpmässigt urval av respondenter har inte genomförts, vilket gör att resultatet inte kan anses som generellt utan endast ger en indikation om vilken inställning som råder till uppsatsämnet.

Källkritik

Vid bedömning av källor kan tre källkritiska kriterier användas. Samtidskrav är det första kriteriet, vilket innebär att källan ska vara aktuell. Det andra kriteriet är tendenskritik, vilket är kritik av texter avseende färgad eller vinklad information och det sista kriteriet är beroendekritik, det vill säga en kontroll av källornas beroende av varandra.⁴²

Samtidskravet för uppsatsens primärdata anses vara uppfyllt då intervjuerna som ligger till grund för analys och slutsats genomfördes under uppsatsarbetet. Även de årsredovisningar som har använts anses uppfylla detta krav, då de är företagens senast utgivna. Det kan ifrågasättas om en del av den sekundärdata, i form av böcker och artiklar, som använts uppfyller samtidskravet då den är äldre än två år. Dock anses dessa relevanta då innehållet ännu är aktuellt.

Vid bedömning av tendenskritiken av uppsatsens primärdata är det viktigt att vara medveten om att respondenternas svar påverkas av deras personliga erfarenheter. För att öka möjligheten att få ärliga svar har respondenterna givits möjligheten att vara anonyma, vilket ingen har valt att vara. Vid granskning av sekundärdata är det också viktigt att vara medveten om att författarna och uppgiftslämnarna kan vara subjektiva.

Vid en beroendekritisk bedömning av primärdata är det viktigt att vara uppmärksam på att respondenterna kan återge svar som är erhållna från samma källa till exempel artiklar eller konferenser. Någon form av informationsutbyte kan ha förekommit mellan respondenterna antingen genom litteratur eller genom personlig kontakt. Även sekundärdata kan ha påverkats av beroendeförhållande till varandra.

Tillförlitlighet och Relevans

För att forskningsresultaten skall ha ett vetenskapligt värde ställs krav på reliabilitet och validitet hos parametrar, mätinstrument, test och undersökningsmetoder⁴³. Viktigt i detta sammanhang blir om det vid utveckling av frågeställningen eller insamlingen av information har smugit sig in systematiska eller slumpmässiga fel. Det är viktigt att både i planering och utförande av en undersökning ta hänsyn till detta.⁴⁴

⁴² Erikson & Wiedersheim-Paul 1997, s. 152.

⁴³ Ejvegård, Rolf 1996. *Vetenskaplig metod*, s. 67.

⁴⁴ Holme & Solvang Krohn 1991, s. 163.

Reliabilitet

Med reliabilitet avses ett mätinstruments tillförlitlighet och förmåga att motstå slumpmässiga inflytanden av olika slag⁴⁵. Reliabiliteten anses vara god om den bygger på sekundärt material. Detta beror på att forskaren då anses ha mindre utrymme att själv styra och påverka materialet för att komma fram till ett visst resultat. När informationsinsamlingen sker genom intervjuer, som den delvis gör i uppsatsen, kan informationen påverkas både av respondenternas och intervjuarens egna erfarenheter och bedömningar.⁴⁶

För att uppnå en hög reliabilitet vid insamlande av primärdata via intervjuer har respondenterna fått ta del av frågorna i förväg. Respondenterna har även fått svara på samma frågor och i samma ordning. Den utformade intervjuguiden har behållits under alla intervjuer. Vid intervjuerna har bandspelare använts för att minska risken för misstolkningar. Viktigt att ta upp är att intervjuerna har genomförts på olika sätt, beroende på att vissa respondenter befinner sig i Stockholm. Intervjun med Per Melker, Swedish Match AB, har genomförts via e-post. Intervjun med Dan Phillips genomfördes över telefon. Övriga genomförda intervjuer är besöksintervjuer. Kompletterande intervjufrågor har besvarats via e-post samt vid en besöksintervju. Att intervjuerna har utförts på olika sätt, medför att respondenterna kan ha påverkats olika mycket av dem som genomfört intervjuerna.

Validitet

Validitet är ett mått på huruvida en undersökning verkligen undersöker det som är avsett att undersökas. Det är bara den information som är relevant för uppsatsens syfte som har hög validitet.⁴⁷ För att uppnå hög validitet har intervjuguiden utformats noga så att frågorna är precisa och inriktade på uppsatsens problemformulering. Frågorna är också granskade av uppsatsens handledare Anna Karin Pettersson och Kristina Johansson. Även val av intervjupersoner kan påverka validiteten. Strävan har varit att göra ett omsorgsfullt val av intervjupersoner för att finna de som kan lämna relevanta svar på frågorna. För att uppnå hög validitet i den sekundärdata som samlats in från årsredovisningar har företag som är noterade på börsen i USA valts, då dessa företag tillämpar de amerikanska reglerna.

⁴⁵ Patel & Davidson 1994, s. 86.

⁴⁶ Arbner & Bjerke 1994. *Företagsekonomisk metodlära*, s. 351.

⁴⁷ Patel & Davidson 1994, s. 86.

Referensram

I detta kapitel sammanfattas de redovisningsregler som gäller värdeminskning av goodwill enligt de svenska och amerikanska reglerna.

Årsredovisningslag (1995:1554)

ÅRL innehåller bestämmelser om upprättande och offentliggörande av årsredovisning, koncernredovisning och delårsrapporter.⁴⁸

Avskrivningar

Anläggningstillgångar med begränsad ekonomisk livslängd, till exempel goodwill, skall systematiskt skrivas av över den ekonomiska livslängden. Den ekonomiska livslängden för goodwill skall anses vara högst fem år, om inte en längre livslängd med rimlig grad av säkerhet kan fastställas.⁴⁹

Nedskrivningar och uppskrivningar

En anläggningstillgång som på balansdagen har ett lägre värde än det bokförda värdet skall skrivas ned till detta lägre värde, om värdenedgången kan antas vara bestående. Nedskrivningen skall sedan återföras när det inte längre finns skäl för den. Någon uppskrivning görs inte av immateriella tillgångar.⁵⁰

RR 1: 00 Koncernredovisning

RR 1:00 överrensstämmer, med vissa undantag, med IAS 22 och IAS 27. Undantag i rekommendationen har gjorts för att den skall vara förenlig med ÅRL. RR 1:00 skall tillämpas vid upprättande av koncernredovisning. En koncern bildas genom att ett företag förvärvar andelar i ett annat företag eller genom att två företag går samman.⁵¹

Avskrivningar

Goodwill är bland annat ett uttryck för framtida ekonomiska fördelar från synergieffekter eller tillgångar som inte kan redovisas som enskilda tillgångar. Nyttjandeperioden är alltid begränsad, därför skall avskrivningarna göras på ett systematiskt sätt över perioden. Denna period skall återspegla den period som företaget beräknar att goodwillposten kommer att generera framtida ekonomiska fördelar för företaget. Nyttjandeperioden antas vara max tjugo år, om inte en längre period kan motiveras. Osäkerhet motiverar att bedömningen av nyttjandeperioden sker på ett försiktigt sätt, men det motiverar dock inte orealistiskt korta nyttjandeperioder. Värdet på förvärvad goodwill minskar över tiden och kan i vissa fall ersättas av internt genererad goodwill. Skälet till att goodwillposten trots det skall skrivas av är att internt genererad goodwill inte får redovisas som en tillgång i balansräkningen enligt RR 15.⁵²

⁴⁸ FAR 2001, s. 278.

⁴⁹ Ibid., s. 283.

⁵⁰ Ibid., s. 283-284.

⁵¹ Ibid., s. 551, 573-574.

⁵² Ibid., s. 560-561.

Nedskrivningsbehov

När ett företags goodwill har minskat i värde skall RR 17 tillämpas. Om goodwill skrivs av över en period som överstiger 20 år skall ett företag, utöver de krav som finns i RR 17, beräkna återvinningsvärdet åtminstone vid slutet av varje räkenskapsår. Detta skall ske även om det inte finns några tecken på att tillgångens värde har minskat.⁵³

RR 17 Nedskrivningar

RR 17 är baserad på IAS 36. Rekommendationen anger hur en nedskrivning av värdet på en tillgång skall beräknas och redovisas samt vilken information om nedskrivningar som skall lämnas.⁵⁴

Hur fastställs om en tillgång skall skrivas ner?

Återvinningsvärdet för en tillgång skall fastställas när det finns en indikation som tyder på att tillgångens värde kan ha minskat. När en tillgångs redovisade värde överstiger återvinningsvärdet skall tillgångens värde skrivas ner.⁵⁵

Beräkning av återvinningsvärdet

Återvinningsvärdet är det högsta av en tillgångs nettoförsäljningsvärde och nyttjandevärde. Om det är möjligt så skall återvinningsvärdet fastställas för enskilda tillgångar. Återvinningsvärdet för enskilda tillgångar kan fastställas om nyttjandevärdet för tillgången kan antas ligga nära nettoförsäljningsvärdet och tillgången ger upphov till in- och utbetalningar oberoende av andra tillgångar. Kan inte företaget fastställa återvinningsvärdet för den enskilda tillgången skall det fastställa återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet som tillgången tillhör. En kassagenererande enhet kan beskrivas som den minsta grupp av tillgångar som ger upphov till löpande inbetalningsöverskott, oberoende av andra tillgångar eller grupper av tillgångar.⁵⁶

Nettoförsäljningsvärde utgörs av det pris som beräknas kunna uppnås vid en försäljning av en tillgång mellan kunniga parter som har ett intresse av att en transaktion genomförs. Nyttjandevärde är nuvärdet av de framtida in- och utbetalningarna som är direkt kopplade till användandet av tillgången i den löpande verksamheten.⁵⁷

Goodwill

När ett företag bedömer om värdet på en kassagenererande enhet behöver skrivas ner så skall hänsyn tas till eventuell goodwill hänförlig till enheten. Goodwill ger inte upphov till in- och utbetalningar oberoende av andra tillgångar eller grupper av tillgångar, därför kan inte återvinningsvärdet för endast goodwill fastställas. Om något indikerar på att goodwillposten måste skrivas ner skall återvinningsvärdet för den kassagenererande enheten, som goodwill är hänförlig till, fastställas. Återvinningsvärdet jämförs sedan med enhetens redovisade värde för att fastställa eventuellt nedskrivningsbehov. Nedskrivningsbeloppet skall inom den kassagenererande enheten först fördelas på eventuell goodwill och sedan på övriga tillgångar i proportion till deras redovisade

⁵³ FAR 2001, s. 561.

⁵⁴ Ibid., s. 782.

⁵⁵ Ibid., s. 785-786.

⁵⁶ Ibid., s. 786-787, 792.

⁵⁷ Ibid., s. 787-788.

värden. Anledningen till att goodwill skall skrivas ned först hänger samman med att det är svårt att beräkna återvinningsvärdet för goodwill.⁵⁸

Återföring av en nedskrivning

En nedskrivning av värdet på goodwill får återföras endast om nedskrivningen föranleddes av en särskild extern omständighet av ovanligt slag, som inte antas upprepas. Senare händelser som upphäver verkningarna av den omständighet som ledde fram till beslutet om nedskrivning skall även ha inträffat.⁵⁹

RR 15 Immateriella tillgångar

RR 15 följer i huvuddrag IAS 38. Undantag har gjorts för att rekommendationen skall vara förenlig med ÅRL och RR 17. RR 15 behandlar redovisningen av immateriella tillgångar med undantag för dem som behandlas i särskilda rekommendationer. Undantag görs bland annat för goodwill som uppkommer vid företagsförvärv, vilken behandlas i RR 1:00.⁶⁰

Definition av goodwill

Goodwill som uppkommer vid företagsförvärv definieras ofta som framtida ekonomiska fördelar. De kan bestå av fördelar som uppkommer vid samordning av förvärvade identifierbara tillgångar eller av tillgångar som inte var för sig uppfyller kriterierna för att redovisas i balansräkningen, men som företaget betalat för vid förvärvet.⁶¹

Internt upparbetad goodwill

Internt upparbetad goodwill skall inte redovisas som en tillgång i balansräkningen. Skälen till det är att anskaffningsvärdet inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och att det inte är en identifierbar tillgång som företaget har kontroll över.⁶²

FAS 142, Goodwill and Other Intangible Assets

FAS 142 tillämpas på förvärvad goodwill och kostnaderna för internt upparbetad goodwill.⁶³

Redovisning av goodwill

Avskrivningar skall inte göras på goodwill, utan posten skall istället testas för nedskrivning på "reporting unit" nivå. Goodwill skall testas för nedskrivning årligen eller oftare om något inträffat som förmodligen medfört att det verkliga värdet på goodwill är lägre än bokfört värde. Nedskrivningsbehov uppstår när det bokförda värdet överstiger det indirekta verkliga värdet. Det verkliga värdet på goodwill kan inte mätas direkt, utan det kan endast mätas som restvärde. För att identifiera potentiell värdeminskning och beräkna nedskrivningsbeloppet, om det finns något, skall "The two-step impairment test" användas.⁶⁴

⁵⁸ FAR 2001, s. 794-796.

⁵⁹ Ibid., s. 798-799.

⁶⁰ Ibid., s. 736, 738, 756.

⁶¹ Ibid., s. 742.

⁶² Ibid., s. 743.

⁶³ FAS 142 2001, s. 1-2.

⁶⁴ Ibid., s. 7, 10.

Verkligt värde är det belopp till vilket en tillgång kan köpas eller säljas vid en aktuell transaktion mellan villiga parter, det vill säga inte vid en tvångs- eller likvidationssituation. Det främsta beviset på verkligt värde är noterat pris på en aktiv marknad, vilket skall användas om det finns tillgängligt. Finns det inget tillgängligt marknadspris, så rekommenderas att nuvärdet på framtida kassaflöden används.⁶⁵

Reporting unit

En "reporting unit" är ett operativt segment eller en nivå under ett operativt segment, vilket kallas en komponent. En komponent av ett operativt segment är en "reporting unit" om komponenten utgör en affärsverksamhet, för vilken det finns tillgänglig separat finansiell information. Det skall också finnas en segmentledning, som regelbundet granskar verksamhetsresultatet från komponenten. Delar av företaget som endast har stödfunktioner, till exempel huvudkontor, är inte ett operationellt segment. Ett operationellt segment skall anse vara en "reporting unit" om alla dess komponenter är liknande, ingen av komponenterna är en "reporting unit" eller om den endast innefattar en komponent.⁶⁶

The two-step impairment test

Vid första steget i "The two-step impairment test" identifieras eventuella nedskrivningsbehov. Det görs genom en jämförelse av "reporting unit's" verkliga och bokförda värde. Om det verkliga värdet är högre än bokfört värde så finns det inget nedskrivningsbehov, vilket innebär att steg två i testet inte behöver genomföras. Om däremot det verkliga värdet är lägre än det bokförda värdet så skall steg två genomföras för att beräkna eventuellt nedskrivningsbelopp.⁶⁷

Andra steget i "The two-step impairment test" av goodwill används för att beräkna nedskrivningsbeloppet. I steg två så jämförs det indirekta verkliga värdet på "reporting unit's" goodwill med det bokförda värdet. Om det verkliga värdet på "reporting unit's" goodwill understiger det bokförda värdet så skall nedskrivningsbehovet på den goodwillposten vara det samma som det understigande beloppet. Det identifierade nedskrivningsbeloppet kan inte vara större än det bokförda värdet. Efter det att nedskrivningsbehovet har identifierats skall det nya justerade bokförda värdet ligga till grund för vidare redovisning. Upphävning av ett tidigare identifierat nedskrivningsbehov är inte tillåtet efter det att beräkningen av värdenedgången är genomförd.⁶⁸ Det indirekta verkliga värdet på goodwill skall bestämmas på samma sätt som goodwillbeloppet bestäms vid ett företagsförvärv. Det betyder att det verkliga värdet på en "reporting unit" skall fördelas ut på alla tillgångar och skulder, inkluderat oidentifierade immateriella tillgångar, som är hänförliga till just den enheten. Det eventuella övertillägget som finns kvar efter det att fördelningar har gjorts är det indirekta verkliga värdet på goodwill. Denna fördelningsprocess skall utföras endast för att testa om goodwillvärdet har gått ner, inte för att skriva upp eller ner värdet på de identifierade tillgångarna och skulderna.⁶⁹

⁶⁵ FAS 142 2001, s. 8-9.

⁶⁶ Ibid., s. 11-13.

⁶⁷ Ibid., s. 7.

⁶⁸ Ibid., s. 7.

⁶⁹ Ibid., s. 8.

harmonisering av redovisningen i länder som har geografisk närhet. Global harmonisering innefattar en gränslös omvärld där redovisningsinformationen är jämförbar över nationsgränser och tillgänglig för internationella användare.⁷³

Fördelar med harmonisering

Den största fördelen med harmoniserad redovisning är jämförbarheten av finansiell information. Det leder till att missuppfattningar om tillförlitligheten hos utländska finansiella rapporter elimineras samt att det största hindret för fritt flöde av internationella investeringar avlägsnas. Långgivare och investerare skulle få mer tilltro till harmoniserade rapporter och redovisning, vilket skulle resultera i förbättrade riskanalyser av utländska företag. Bättre riskanalyser leder i sin tur till lägre riskpremier och lägre räntor och detta skulle i sin tur understödja flödet av internationellt kapital. Investerare och finansanalytiker skulle erhålla tillförlitliga rapporter, som skulle ligga till grund för internationella investeringsbeslut.⁷⁴

Investerare är beroende av finansiell information från företag världen över. De har också ett behov av att de finansiella rapporter som de grundar sina beslut på är internationellt jämförbara. När företagens finansiella rapporter inte är jämförbara på grund av variationer i redovisningsreglerna, uppstår det problem för investerarna. Harmonisering innebär att investerare kan jämföra information från företag i olika länder och fatta beslut om investeringar på olika kapitalmarknader. Investerarna kan erhålla en mer effektiv aktieportfölj genom att jämförbarheten av företagets resultat och finansiella position ökar, oavsett företagets ursprung. Harmoniseringen av redovisningen skulle leda till att hindren för investerare minskar.⁷⁵

Banker och långgivare tillgodoser de multinationella företagen med kapital. De är i behov av jämförbar finansiell information från företagen. Informationen används som bas för beslut om eventuella lån och krediter samt för att utvärdera och förutsäga risken för utebliven betalning.⁷⁶

Genom harmonisering får redovisningsreglerna en ökad kvalitet och blir förenliga med lokala ekonomiska, legala samt sociala förhållanden. För att uppnå sann harmonisering måste redovisningsnivån öka markant i många länder. I många utvecklingsländer är redovisningskvalitén låg och bristfällig. Genom harmonisering kan en internationell kvalitetsminiminivå på redovisningen uppnås, vilket skulle underlätta ekonomisk utveckling.⁷⁷

Harmonisering genom internationella redovisningsregler leder till mer effektiva kapitalmarknader. Det underlättar investeringar och skapar därför ekonomisk tillväxt. Olika nationella redovisningsstandards leder dock till kostnader som hindrar effektiviteten på kapitalmarknaderna. Investerarna kräver en viss avkastning för att kompensera sig för dessa kostnader och osäkerheten som uppstår på grund av olika

⁷³ Saudagaran, Shahrokh M & Diga, Joselita G 1997. *The impact of Capital Market Developments on accounting regulatory policy in emerging markets: A Study of ASEAN*, s. 3-48.

⁷⁴ Turner, John N 1983. *International Harmonization: A Professional Goal*, s. 58.

⁷⁵ Chairas, Ira Yuta & Radianto, Wirawan E.D 2001. *Accounting Harmonization in ASEAN. The process, Benefits and Obstacles*, s. 27.

⁷⁶ Ibid., s. 27.

⁷⁷ Turner 1983, s. 59.

redovisningsregler. Det finns en risk att investeringar inte kommer att genomföras då kostnaderna och osäkerheterna är för stora.⁷⁸ För att uppnå en effektiv och optimal kapitalmarknad måste också informationseffektivitet uppnås. Det uppnås då alla parter har tillgång till den information de behöver för att fatta rationella beslut. Om investerare och långgivare erhåller information som inte är jämförbar eller av god kvalitet, så kan de inte utvärdera olika investeringsalternativ. Även det kan leda till en risk för att investeringarna inte kommer att genomföras eller att investerarna vilseleds. Genom harmonisering kan informationseffektiviteten öka och då också effektiviteten på kapitalmarknaderna och nya investerare kan attraheras.⁷⁹

Multinationella företag påverkas av harmoniseringen av redovisningen på grund av att de bedriver verksamhet i flera länder. Det medför att de kommer i kontakt med olika redovisningsregler i de länder där de är verksamma. De multinationella företagen skulle uppnå en rad fördelar genom harmonisering av redovisningen.⁸⁰ Harmoniseringen skulle medföra att kostnaden för att upprätta finansiella rapporter skulle minska. I dag tvingas de multinationella företagen att presentera finansiell information utifrån de nationella redovisningssystemen som tillämpas i de länder där de har sin verksamhet. Kostnaden för att producera finansiell information skulle minska om varje land hade liknande regler.⁸¹ Harmoniseringen skulle även innebära att de multinationella företagen kan utveckla redovisningssystem som kan tillgodose kraven på finansiell information från aktiemarknader världen över. Konsolideringsprocessen av utländska dotterbolag skulle underlättas då både moderbolaget och den utländska enheten skulle tillämpa samma redovisningsstandard för att tillgodose lokala krav på rapporter. Det skulle även bli enklare för de multinationella företagen att kommunicera ut finansiell information samt att skapa en intern policy inom gruppen genom att använda gemensam redovisningspraxis.⁸²

En harmonisering av redovisningsreglerna skulle underlätta för de internationella revisionsbyråerna. Personalen skulle enklare kunna arbeta internationellt och utbildningen skulle underlättas. Samarbetet mellan olika revisionsbyråer samt mellan olika branscher skulle också underlättas.⁸³ Revisorerna som arbetar för de multinationella företagen har också intressen i harmoniseringsprocessen. För revisorerna i dotterbolagen skulle den finansiella rapporteringen till moderbolaget underlättas, om det fanns likheter i redovisningssystemen mellan dotterbolag och moderbolag. Harmoniseringen av redovisningen skulle även underlätta för revisorerna i moderbolaget, vid konsolideringen av finansiella rapporter från de olika enheterna.⁸⁴

Att utveckla redovisningsregler kostar stora summor pengar och är arbetskrävande. Det framstår inte som ekonomiskt att varje land lägger ned tid och pengar på att utveckla egna redovisningsstandarders. Genom att införa redan existerande redovisningsregler och sedan ändra dessa utifrån egna behov kan tid och resurser sparas.⁸⁵

⁷⁸ Mathews, M R & Perera, M H B 1996. *Accounting Theory & development*, s. 321.

⁷⁹ Most, Kenneths 1994. *Toward the International Harmonization of accounting*, s. 6.

⁸⁰ Chairas & Radianto 2001, s. 25.

⁸¹ Mathews & Perera 1996, s. 321.

⁸² Chairas & Radianto 2001, s. 25.

⁸³ Lawrence, Steve 1996. *International Accounting*, s. 254.

⁸⁴ Chairas & Radianto 2001, s. 25-26.

⁸⁵ Blake, John & Hossian, Mahmud 1996. *Readings in International Accounting*, s. 6.

Nackdelar med harmonisering

Det finns även nackdelar med en harmonisering av redovisningen. Motståndare till harmoniseringen anser att redovisningen inte kan internationaliseras på grund av länders olikheter.

Lagar och regler varierar mellan länder och detta utgör ett hinder för harmonisering. Det är omöjligt att samma lagar passar alla länder. Därför kan vissa regler vara en nackdel för en del nationer, speciellt för de länder som inte är inflytelserika i harmoniseringsprocessen. Ansvaret för skapandet av redovisningsregler har överlämnats till utländska institutioner och detta är ett hot mot ländernas självständighet. Lagarna i ett land har ett direkt inflytande på redovisningssystemet och i vissa fall krävs ändringar i landets lagar för att en harmonisering av finansiell information ska kunna genomföras.⁸⁶

Länders historiska redovisningsutveckling skiljer sig åt och därför varierar olika länders delaktighet i harmoniseringsprocessen. För länder som tillämpar redovisningsregler stiftade av oberoende privata organisationer kan övergången till internationella regler vara mindre komplicerad än för länder där redovisningen styrs av statsmakten. Utvecklingen av en professionell redovisningsorganisation har stor betydelse i harmoniseringsprocessen, det är därför svårt för länder som saknar en sådan organisation att påskynda harmoniseringen.⁸⁷

Harmoniseringsprocessen är väldigt tidskrävande. För att åstadkomma en internationell standard krävs månader eller år och det tar också tid för regeln att tillämpas. I takt med att globaliseringen påskyndas kommer det att bli svårt och kostsamt att hålla reglerna uppdaterade. Affärsmiljön har ett kort tidsperspektiv och på kort sikt kan kostnaden för harmonisering bli för hög. Harmoniseringsprocessen antar att alla länder kan tillämpa samma uppsättning regler. Inom den industrialiserade världen kan fördelarna med harmonisering överstiga kostnaderna. Dessa länder har redan professionella organisationer, starka ekonomier och god utbildning. I utvecklingsländerna kan dock tillämpningen av internationella regler vara omöjligt då investeringar i harmonisering är väldigt kostsamt.⁸⁸

Ytterligare kritik som framkommit mot harmonisering är att internationella regler inte är lämpliga för alla länder. Lämpligheten beror på ett lands ekonomiska situation, lagar och kultur. Harmoniseringsprocessen måste ta hänsyn till dessa olikheter och acceptera att vissa länder kommer att ha svårare att anpassa sig till internationella redovisningsregler. Det finns även en rädsla att harmoniseringsprocessen ska domineras av ett fåtal länder och att dessa inte ska ta hänsyn till de olika behov som finns i olika länder.⁸⁹

De organisationer som arbetar med harmoniseringen kan ha olika åsikter om vilka regler som ska införas. Det kan därför vara svårt att få till en internationell samstämmighet. Fler och fler länder har ett intresse i internationell redovisning och

⁸⁶ Chairas & Radianto 2001, s. 23.

⁸⁷ Ibid., s. 23.

⁸⁸ Ibid., s. 23-24.

⁸⁹ Blake & Hossian 1996, s. 6-7.

varje land har sin idé om hur harmoniseringsprocessen ska genomföras. Nationella redovisningsorganisationer godkänner inte att deras regler ersätts med andra länders regler som inte utvecklats utifrån deras intresse.⁹⁰

Problem i harmoniseringsprocessen

Skillnader i lagar, politiska system och kultur utgör hinder för etablerandet av harmoniserade redovisningsregler. Trycket för att skapa ett internationellt redovisningssystem är dock så stort att dessa hinder kommer att överbryggas.⁹¹

Det största hindret för harmonisering av redovisningen är de kulturella olikheterna som finns mellan länder. Till dessa olikheter hör till exempel skillnader i språk, lagar, statsmaktens prioritet samt sociala system. Den mest grundläggande skillnaden som måste överbryggas för att lyckas med harmoniseringen är språket. Språket är inte bara en reflektion av kulturen i landet utan reflekterar också dess utvecklingsnivå. Språket i mindre utvecklade länder har problem med att införliva nya affärsord. Även bland väl utvecklade länder där samma språk används uppstår problem på grund av distinktioner i språket.⁹²

Språket är dock inte det enda hindret mot en harmonisering av redovisningen. Skillnader i teori, lagar, politik och praktisk tillämpning mellan länder ger också upphov till svårigheter. Även företagens ägarbild, till exempel om företagen till övervägande del ägs av familjer, banker, staten eller privata aktieägare, kan utgöra ett hinder för skapandet av internationella redovisningsregler. De olika ägarstrukturerna ger upphov till olika krav på information.⁹³ Dock har detta hinder ifrågasatts då aktieägarna inte är den enda gruppen som är beroende av finansiell information från företagen. Även långivare, statsmakten, anställda och kunder har ett intresse i finansiella rapporter. Även om skillnader finns i företagens ägarstruktur, vilka som äger aktierna, så finns det ett behov från övriga intressenter i alla typer av företag av en jämförbar finansiell information.⁹⁴

Förutom länders kulturella olikheter kan deras nuvarande ekonomiska miljö påverka valet av redovisningsmetoder. Antag till exempel att ett land är i behov av kapitalinvestering, de önskar då förbättra företagens inkomstredovisning genom att tillåta uppskjuten betalning, vilket inte skulle beviljas i andra länder. Länderna väljer redovisningsmetod utifrån sina specifika behov.⁹⁵

Nationalism är ett ytterligare hinder som måste övervinnas för att harmoniseringen av redovisningen ska lyckas. Nationalismen visar sig genom att det finns en ovilja till kompromisser, det vill säga att förändra landets redovisning utifrån ett annat lands redovisningssystem.⁹⁶

⁹⁰ Blake & Hossian 1996, s. 7.

⁹¹ Aitken, M.J & Islam, M.A 1984. *Dispelling Arguments against International Accounting Standards*, s. 35-36.

⁹² Turner 1983, s. 60.

⁹³ Ibid., s. 61.

⁹⁴ Aitken & Islam 1984, s. 39.

⁹⁵ Turner 1983, s. 62.

⁹⁶ Ibid., s. 62.

Vidare har diskuterats om länders olika ekonomiska utveckling ger upphov till harmoniseringsproblem. Argument har framförts att de redovisningsregler som tillämpas är beroende av ett lands ekonomiska utveckling. Som motargument har dock framförts att företagen i olika länder, vare sig de är verksamma i u-länder eller i-länder, är relativt likvärdiga. De köper och säljer varor, äger tillgångar, lånar kapital, har anställda och så vidare. Därför skulle liknande redovisningssystem kunna användas för att mäta företagen oavsett ekonomisk utveckling. Detta skäl anses därför inte utgöra något större hinder för harmonisering.⁹⁷

Ett lands ekonomiska tillväxttakt har också setts som ett hinder för harmonisering. Beroende på om ett lands ekonomi upplever tillväxt, stagnation eller är stabil så varierar de redovisningssystem som tillämpas. Även detta hinder har ifrågasatts genom att påpeka att i alla ekonomier, oavsett om det befinner sig i tillväxt eller stagnation, så finns det företag som upplever både tillväxt och stagnation. Därför anses inte ett lands ekonomiska situation påverka redovisningen.⁹⁸

⁹⁷ Aitken & Islam 1984, s. 38.

⁹⁸ Ibid., s. 38-39.

Empiriskt resultat

I detta kapitel presenteras resultatet av intervjuerna. Respondenterna har indelats i två grupper; revisorer/redovisningsexperter och företagsrepresentanter. För att ge en bild av dessa inleds respektive grupp med en presentation av respondenterna. Svaren på intervjufrågorna har sammanfattats kring fyra centrala begrepp samt koncentrerats och omformulerats för att ge en överskådlig bild. Sist i kapitlet presenteras ett exempel på resultatpåverkan från AB Volvos och Swedish Match AB:s årsredovisningar.

Presentation av revisorer/redovisningsexperter

Dan Phillips: Ernst & Young.

Dan Phillips arbetar på Ernst & Young i Stockholm. Han är auktoriserad revisor och redovisningskonsult. Phillips arbetar till övervägande del med IAS-frågor åt redovisningsrådet och arbetar även till viss del med US GAAP. Phillips har både teoretisk och praktisk kunskap om RR 1:00 och FAS 142. Han har skrivit en bok om koncernredovisning och arbetar som revisor med företag som tillämpar RR 1:00 och FAS 142.

Jan Marton: Handelshögskolan Göteborgs universitet samt KPMG

Jan Marton är anställd på Handelshögskolan vid Göteborgs universitet där han har titeln universitetslektor. Marton är även anställd på KPMG i Göteborg, där han arbetar på avdelningen kvalificerad redovisning. Marton har teoretisk kunskap om RR 1:00 och FAS 142 men ingen praktisk erfarenhet genom sitt arbete.

Johan Rippe: Öhrlings PricewaterhouseCoopers

Johan Rippe är auktoriserad revisor. Han arbetar med US GAAP och IAS och hjälper företag i Sverige som skall gå över från en redovisning enligt svenska regler till IAS eller US GAAP. I sitt arbete som revisor arbetar Rippe med bolag som tillämpar både RR 1:00 och FAS 142.

Goodwill

På frågeställningen om vad respondenterna anser om goodwill framkommer att alla tre anser att det är en post som är relevant för att visa att ett bolag betalat ett överpris vid förvärv. Enligt Rippe består detta överpris av synergieffekter eller framtida vinster. Marton anser att goodwillposten inte är någon stor upplysning för företaget som gör förvärvet. Företaget har vid förvärvet gjort en grundlig analys och vet på så sätt varför de betalat det belopp som de har. Marton menar dock att goodwillposten är relevant för användarna av årsredovisningen. Den ger en indikation till användarna på att företaget har betalat mer än de identifierbara tillgångarna vid förvärvet och är på så sätt en relevant tillgång i balansräkningen. Phillips anser att svenska företag är slarviga när de gör analysen över vad de har förvärvat så mycket tenderar att bli goodwill trots att det kanske skulle ha hänförts till någon annan tillgång.

Resultatpåverkan

På frågan om vilka skillnader som kan uppstå på resultatet vid tillämpning av RR 1:00 gentemot FAS 142, gällande goodwillredovisning, är de tre respondenterna överens. De anser att den stora skillnaden i resultatpåverkan är att belastningen på resultatet blir jämn vid tillämpning av RR 1:00 medan tillämpning av FAS 142 ger upphov till en mer ojämn påverkan. Detta hör samman med att vid tillämpning av RR 1:00 så sker en årlig avskrivning på goodwill, vilket enligt Marton ger en jämn resultatpåverkan över en lång tid. Vidare säger han att vid tillämpning av FAS 142 uppstår ingen årlig resultat effekt, utan istället kommer företagen antagligen att få en större resultatbelastning under vissa år då företagen skriver ned goodwillposten. Både Rippe och Marton menar att resultat effekten troligtvis kommer att vara obefintlig de första åren och sedan efter kanske fem till tio år kommer vissa år med kraftiga resultatsänkningar på grund av nedskrivningar. Marton menar att nedskrivningarna på goodwillposten till viss del kommer att ske i samband med att den övriga ekonomin går dåligt. Han anser då att det finns risk för så kallade ”big bath”⁹⁹ då företaget har en ytterligare tillgång som kan utnyttjas för detta. Han säger att detta kan företagen även göra vid tillämpning av RR 1:00, då de till exempel skriver ned goodwill då det går dåligt. Skillnaden är dock att vid tillämpning av FAS 142 kommer goodwill att ligga kvar med hela sitt belopp, vilket medför att nedskrivningarna blir större. Marton anser att de skillnader som uppstår vid tillämpning av RR 1:00 och FAS 142 inte är dolda och på så sätt är det enkelt för användarna att själva justera för skillnaderna.

Dessutom ställdes frågan vilka effekter skillnaderna på resultatet kan ge upphov till. Rippe ansåg att det kan leda till att det blir svårt att förutspå ett bolags resultat. Effekterna av detta får kanske inte så stor betydelse då många analytiker och läsare av finansiell information exkluderar goodwillposten från de resultat de analyserar. De är intresserade av rörelseresultat före avskrivningar eller nedskrivningar på goodwill. Rippe framförde vidare att analytiker och andra intressenter anser att goodwill inte är relevant då posten inte är kassaflödespåverkande utan endast en bokföringspost. Marton betonade den debatt som förts om goodwill. Den har fokuserats kring att goodwill drar ned resultatet i företag som gör förvärv. Detta får till följd att kapitalmarknaden ser negativt på dessa företag och då undviker de att genomföra förvärv. Om företagen ska genomföra förvärv vill de inte skriva av goodwillposten eller skriva av under en lång tidsperiod, för att på så sätt minska effekten på resultatet. Om användarna anses vara naiva och inte är medvetna om de redovisningsprinciper som företaget använder och endast är intresserade av vinster kommer företag som följer FAS 142 i normalfallet att få högre vinster och detta kommer kapitalmarknaden att reagera positivt på. Om användarna däremot inte anses vara naiva och är medvetna om redovisningsprinciperna kan de själva justera för skillnaderna i RR 1:00 och FAS 142 och då borde skillnaderna inte ge upphov till några effekter. Rippe framför även effekter som kan uppstå för företagen. Företag som tillämpar både RR 1:00 och FAS 142 gör enligt de amerikanska reglerna ett årligt test av goodwill för att upptäcka eventuellt nedskrivningsbehov. Enligt de svenska reglerna skall företagen endast testa goodwill för nedskrivning om det finns en indikation på ett nedskrivningsbehov. För de företag som först redovisar enligt de svenska reglerna genomförs kanske inget test av goodwill då ingen indikation finns. Då den amerikanska redovisningen genomförs är ett årligt test obligatoriskt och om

⁹⁹ ”Big bath” innebär att företaget redovisar framtida utgifter idag för att uppnå ett bättre resultat i framtiden, enligt Marton, Föreläsning Externredovisning, 2003-03-19.

detta test visar på ett nedskrivningsbehov kan det ses som en indikation. I detta fall tvingas företagen genomföra ett test även enligt de svenska reglerna.

Alla tre respondenterna är överens på frågan om skillnaderna i RR 1:00 och FAS 142 leder till att jämförbarheten mellan internationella företag påverkas. Rippe menar att de som arbetar med redovisning och är insatta i ämnet undersöker vilka redovisningsprinciper ett bolag använder innan de analyserar ett företag och är på så sätt medvetna om skillnaderna. Han anser dock att andra externa läsare till exempel aktieägare och analytiker inte undersöker redovisningsprinciperna utan enbart är intresserade av företagets resultat för att bestämma om de ska investera i företaget eller inte. Marton anser att jämförbarheten endast påverkas om användarna av redovisningen antas vara naiva. Han menar att skillnaderna är öppna och att användarna själva enkelt kan justera för skillnader på resultatet. Visserligen påverkas den rapporterade vinsten och med den jämförbarheten men detta får endast effekt för dem som inte är kunniga inom redovisning. Enligt Phillips kan jämförbarheten även påverkas genom att goodwillposten enligt svenska regler skrivs av och på så sätt minskar årligen medan posten i amerikanska bolag kan bibehålla sitt värde i balansräkningen, framförallt om företagen underhåller goodwillposten.

Harmonisering

På frågan om det är önskvärt att de redovisningsregler, gällande goodwill, som tillämpas i Sverige harmoniseras med de amerikanska reglerna så menar Phillips att detta redan sker i och med att alla börsnoterade bolag efter år 2005 kommer att tillämpa IAS. IASB:s rekommendationer kommer i huvuddrag följa FAS 142 det vill säga att de planerliga avskrivningarna kommer att försvinna och ersättas med årliga test för nedskrivning. Han anser också att efter år 2005 kommer inte Redovisningsrådet att kunna utveckla eller anpassa nya rekommendationer. Rippe anser att målsättningen med harmonisering är viktigare än att den rekommendation som tillämpas är den mest logiska och perfekta. Han påpekar också att det pågår ett samarbete mellan IASB och FASB för att minska skillnaderna mellan IAS och US GAAP och liksom Phillips anser han att IAS förmodligen kommer att utvecklas åt det amerikanska hållet med test för nedskrivningsbehov. Marton förespråkar även en harmonisering av redovisningen, dock ifrågasätter han införandet av just FAS 142. Han tror inte att FAS 142 är det optimala sättet att redovisa, utan snarare det politiskt möjliga sättet eftersom FAS 142 är en politisk kompromiss för att få bort poolningsmetoden. Dock tror Marton att regeln kommer att införas oavsett om den är bra eller inte. Han anser dock att ur börsbolagens perspektiv är det en stor fördel att ha samma regler över hela världen, speciellt för de som ska kommunicera redovisningen.

Alla tre respondenterna är överens på frågan vad det skulle innebära om de svenska redovisningsreglerna, gällande goodwill, omarbetades enligt de amerikanska reglerna. De anser att en övergång till de amerikanska reglerna skulle innebära att de systematiska avskrivningarna ersätts med årliga test för nedskrivningsbehov, vilket är vad reglerna säger. Rippe menar också att en övergång till de amerikanska reglerna skulle leda till mer svåra bedömningar och mer arbete för dem som skall upprätta bokslut. Han anser att dessa måste höja sin kunskapsnivå.

Vidare frågades vilka fördelar respektive nackdelar som respondenterna anser finns med FAS 142 respektive RR 1:00. Phillips beskriver att de amerikanska reglerna leder till att

företagen kan aktivera en internt upparbetad utgift. Om ett företag förvärvar ett dotterbolag med ett starkt varumärke kommer företaget att antingen redovisa det som varumärke, om det går att fastställa ett marknadsvärde, eller så väljer företaget att redovisa det som goodwill. Vidare förklarar han att alla utgifter som företaget har för att underhålla varumärket kommer indirekt att aktiveras genom att kassaflöden från hela enheten kommer att inkluderas vid prövning av eventuellt nedskrivningsbehov. Det innebär att även kassaflöden från rena marknadsinvesteringar kommer att ingå. Indirekt leder det till att företaget inte behöver skriva ned goodwill och de utgifter som företaget haft för marknadsinvesteringar kommer att aktiveras. Han anser att det är bra att det finns en åtskillnad mellan företag som inte underhåller goodwill och företag som gör det. De företag som inte underhåller sin goodwill kommer att vara tvungna att skriva ned, medan företag som satsar på att underhålla goodwillposten inte behöver göra lika stora nedskrivningar. Marton menar att redovisningsteoretiskt hävdas det att internt upparbetad goodwill aldrig skall tas upp i balansräkningen, utifrån detta synsätt är de amerikanska reglerna inte konsekventa. Över tid kommer den goodwill som uppstod vid förvärvet att övergå till internt upparbetad goodwill då det är det förvärvade företaget som gör investeringar i marknadsföring. Genom detta kommer både förvärvad och internt upparbetad goodwill att tas upp i balansräkningen.

Rippe anser att FAS 142 är logiskt riktig då goodwill är en restpost. I och med detta är det svårt att avgöra dess livslängd och därför är det inte logiskt korrekt att skriva av goodwillposten. Han anser att fördelen med FAS 142 är att företagen årligen testar goodwillposten för att se om synergieffekterna fortfarande finns kvar, kan företaget påvisa det så har goodwillposten kvar sitt värde. Dock menar Rippe att modellen för att testa goodwillpostens eventuella nedskrivningsbehov är komplicerad och bygger på en rad bedömningar. Först skall företagen fördela ut goodwill på de olika "reporting units". Sedan ska företaget ta fram verkligt värde på varje "reporting unit". Då varje sådan "reporting unit" inte är börsnoterad finns ingen extern verifierbar källa som kan fastställa verkligt värde. Värdet får då räknas fram utifrån diskonterade kassaflöden förklarar Rippe. Teoretiskt är modellen för att beräkna verkligt värde helt korrekt, men den innefattar en rad bedömningar. Både framtida kassaflöden och diskonteringsräntan grundas på bedömningar.

Rippe anser att de nuvarande svenska reglerna endast är matematiska, företagen skriver av goodwillposten över ett visst antal år utan att reflektera över detta. Företagen ifrågasätter heller inte goodwillpostens värde och genomför inte nedskrivningstesterna trots att indikationer på ett nedskrivningsbehov föreligger. Phillips däremot menar att goodwill, oavsett om den underhålls eller inte, tappar i värde över tid vilket motiverar de årliga avskrivningarna. Nackdelen med RR 1:00 enligt honom är dock att företagen inte får aktivera de utgifter som är hänförliga till att underhålla värdet på goodwill, dessa skall istället kostnadsföras direkt, vilket enligt Phillips ger en viss skevhet. Marton tycker att RR 1:00 är mer redovisningsteoretiskt logisk och hänvisar till diskussionen om att den amerikanska regeln inte är konsekvent genom att både förvärvad och internt upparbetad goodwill tas upp i balansräkningen. Enligt den svenska regeln får endast förvärvad goodwill tas upp i balansräkningen. Marton anser också att det är enklare och billigare för företagen att tillämpa RR 1:00.

På frågeställningen om en omarbetning av de svenska reglerna i enlighet med de amerikanska reglerna kommer att öka jämförbarheten mellan svenska och amerikanska

företag, är alla tre respondenterna övertygade om att jämförbarheten kommer att öka. Rippe påpekar att detta kommer att ske i och med att IAS ändrar sig mot de amerikanska reglerna och att de svenska börsnoterade företagen efter år 2005 kommer att följa dessa regler.

Vidare ställdes frågan om det är önskvärt att redovisningsreglerna harmoniseras. Alla tre respondenterna är positiva till den harmonisering som sker av redovisningsreglerna. Phillips anser att då ekonomin blir allt mer global är det en klar fördel med ett gemensamt redovisningsspråk. Han tycker dock inte att det är bra om de amerikanska redovisningsreglerna slaviskt införs i alla världens länder. Detta skulle inte vara någon hållbar lösning då förutsättningarna för amerikanska företag och företag i andra länder skiljer sig markant åt. Phillips anser att efter år 2005 kommer harmoniseringen att vara en bra bit på väg genom att alla börsnoterade bolag i Europa skall tillämpa IAS. Enligt Phillips kommer det då att finnas två dominerande redovisningsstandards det vill säga US GAAP och IAS. Dessa regelverk kommer samtidigt att närma sig varandra.

En ytterligare frågeställning var vilka fördelar respektive nackdelar respondenterna anser att det finns med harmonisering. De fördelar med harmonisering som respondenterna framförde var en ökad jämförbarhet och en mer effektiv kapitalmarknad. Rippe anser att en mer effektiv kapitalmarknad skulle gynna hela Europa genom att de europeiska aktieägarna skulle investera i europeiska bolag istället för amerikanska bolag. Tidigare införskaffade företagen sitt kapital på den amerikanska marknaden på grund av att den europeiska marknaden var väldigt uppdelad på länder. I dag börjar dock den europeiska kapitalmarknaden att fungera bättre, vilket leder till att färre bolag söker sig till USA för att få sitt behov av kapital tillgodosett.

Marton anser att ett problem med harmonisering är att det är komplicerat. För att lyckas med harmoniseringen måste länderna ändra på sig och ta till sig nya regler. Varje land har sin redovisningstradition och sitt sätt att tänka, vilket är svårt att ändra på. En nackdel med harmoniseringen av redovisningen enligt Rippe är att det nationella handlingsutrymmet minskar. Sverige har efter harmoniseringen ingen möjlighet att utveckla egna redovisningsregler för något som skulle passa svenska förhållanden. Sverige blir fast i de internationella reglerna. Rippe ger ett exempel med den svenska skogsindustrin där det enligt de internationella reglerna inte finns någon specifik regel för redovisning av skogsbolag, men Sverige kan inte utveckla någon rekommendation som behandlar detta då de styrs av de internationella reglerna. Rippe visar också på de olika skatteregler som finns i länderna. Han menar att på detta område sker ingen harmonisering vilket gör att skillnaderna mellan redovisning och deklaration kommer att öka i vissa länder. I många länder har det tidigare funnits ett starkt samband mellan redovisat resultat och skattemässigt resultat, men skillnaderna kommer att öka. Rippe anser dock inte att detta är något tungt argument mot en harmonisering av redovisningen i och med att skatt inte har med själva redovisningen att göra. Enligt Rippe kan språket vara ett hinder för harmonisering. Allt sker i dagsläget på engelska, så den som vill vara framstående inom redovisning måste ha goda engelskkunskaper och ta del av internationella impulser.

På frågeställningen om vilka som är det största förespråkarna av en harmonisering av redovisningsreglerna anser både Phillips och Marton att det är investerarna. De menar att denna grupp vill kunna jämföra företag i en och samma bransch oavsett vilket land

de bedriver sin verksamhet i, utan att behöva vara insatta i olika länders redovisningssystem. Marton anser dock att det i praktiken är IASB men även FASB som argumenterar för en harmonisering. Rippe håller med om detta och anser även att EU och kommissionen verkar för en harmonisering på en europeisk nivå. Målet är att öka effektiviteten på kapitalmarknaden och öka jämförbarheten mellan företagen.

Rättvisande redovisning

På frågan vilken av FAS 142 och RR 1:00 som ger den mest rättvisande redovisningen av goodwill anser Rippe att FAS 142 ger en bättre bild. Goodwill är en residual utan bestämd livslängd och därför ger linjär avskrivning en sämre bild. Phillips anser att om FAS 142 tillämpas på avsett sätt så ger den regeln det mest korrekta värdet på goodwill, åtminstone varje årsbokslut. Marton anser att det beror på vad syftet är. Om företaget endast vill visa förvärvat goodwill så ger RR 1:00 en mer rättvisande bild. Om företaget däremot tycker att hela goodwillbeloppet skall visas till sitt verkliga värde så ger FAS 142 en mer rättvisande bild

Vidare frågades vad respondenterna anser om den kritik som framförts om FAS 142. Kritiken har betonat att regeln erbjuder företagen många bokslutspolitiska chanser och att jämförbarheten mellan IAS och US GAAP inte kommer att öka på grund av att det så kallade "impairment test" bygger på en rad subjektiva bedömningar. Marton anser att det är möjligt att denna kritik är riktig. Han tror att resultatet kan manipuleras, det vill säga att någon slags bokslutspolitik styr resultatet, men det är inget som är dolt för användarna av årsredovisningen. Marton tror att endast den naiva användaren kommer att få problem med detta. Rippe håller inte med om denna kritik. Han anser att det redan idag, vid tillämpning av RR 1:00, är bedömningar som ligger bakom värderingen av goodwill. Han ifrågasätter varför bedömningar utifrån RR 1:00 skulle vara mer riktiga. Han menar dock att metodiken under FAS 142 är svår. Vad gäller kritiken angående jämförbarheten mellan IAS och US GAAP anser han att IAS förmodligen kommer att omarbetas och bli mer likt US GAAP, vilket medför att jämförbarheten kommer att öka. Inte heller Phillips håller med om denna kritik.

På frågan om FAS 142 ger utrymme för fler subjektiva bedömningar än dagens svenska regler angående goodwill anser Rippe att detta inte är fallet då det redan i dagens svenska modell är mycket bedömningar vid värdering av goodwill. Phillips anser inte heller detta då goodwill enligt FAS 142 skall prövas åtminstone varje år. Marton menar att FAS 141 och FAS 142 bör ses som ett paket. Just när det gäller goodwillvärden efter förvärvet är det fler bedömningar enligt de amerikanska reglerna. När det gäller goodwillvärdet vid själva förvärvet det vill säga själva anskaffningsvärdet, då är det större bedömningar enligt de svenska reglerna. Vid tillämpning av dagens svenska regler sker efter själva förvärvet en fastlåsning i och med att en avskrivningsplan bestäms och då finns det inte så stort utrymme för bedömningar. I och för sig kan företagen även med dagens svenska regler genomföra nedskrivningar, vilka är baserade på bedömningar liknande de som görs enligt de amerikanska reglerna. Skillnaden blir snarare att ju längre tiden går desto mindre effekter kan en nedskrivning få i Sverige. Då goodwillvärdet ligger obrutet enligt de amerikanska reglerna kan en nedskrivning även efter tjugo år få väldigt stora effekter.

Vidare frågades vad subjektiva bedömningar får för konsekvenser för redovisningen och jämförbarheten mellan företagen. Phillips tror inte att jämförbarheten kommer att

påverkas i större utsträckning än idag. Rippe menar att det är viktigt att bolagen kommunicerar vilka policier de har som är föremål för svåra bedömningar. Detta är krav i amerikanska årsredovisningar och han tror att en liknande utveckling kommer att ske inom IAS. Marton tror att resultatet i sig kan bli mindre jämförbart, men anser också att för en användare som sätter sig in i redovisningen och tar till sig all information så ger det ingen effekt på jämförbarheten.

På frågan om vilken av FAS 142 och RR 1:00 som ger mest utrymme för handlingsfrihet för företagen vid upprättande av redovisning hänvisar Marton till frågan ovan angående subjektiva bedömningar. Rippe anser att RR 1:00 ger stort handlingsutrymme. Han menar att det är mycket tveksamt att bolag skriver ned goodwill eller ens gör "impairment test" även om indikationer finns. Även Phillips anser att RR 1:00 ger mest utrymme för handlingsfrihet då denna rekommendation inte kräver en årlig prövning av goodwillvärdet.

Presentation av företagsrepresentanter

Annika Gustavsson: AB Volvo

Annika Gustavsson arbetar på AB Volvos huvudkontor i Torslanda. Gustavsson arbetar på koncernredovisningsavdelningen, vilken sköter koncernredovisningen för hela Volvokoncernen. Gustavsson har god kännedom om både RR 1:00 och FAS 142, eftersom AB Volvo tillämpar dessa i sin redovisning.

Per Melker: Swedish Match AB

Per Melker är koncernredovisningschef på Swedish Match AB. Melker har god kännedom om RR 1:00 och FAS 142. Swedish Match AB tillämpar RR 1:00 i sin redovisning och FAS 142 i sin US GAAP not.

Goodwill

På frågeställningen om vad respondenterna anser om goodwill menar Melker att goodwill är en nödvändig komponent vid expansion genom förvärv av verksamheter/bolag. I dagsläget anser Melker inte att det finns några andra alternativ som är bättre. Gustavsson tycker att goodwill är en viktig post, eftersom den är en del av köpeskillingen och avspeglar om företaget har gjort en bra eller dålig affär. Affärerna skall betala sig, företagets resultat skall kunna bära det pris som har betalats vid förvärvet.

Resultatpåverkan

På frågan om vilka skillnader som kan uppstå på resultatet vid tillämpning av RR 1:00 gentemot FAS 142, gällande goodwillredovisning, anser Melker att de avskrivningar som görs idag istället kommer att ersättas med årliga prövningar av återvinningsvärdet. Kortsiktigt kommer redovisade nettoresultat och vissa andra nyckeltal att förbättras. I ett längre perspektiv kanske effekterna blir mindre och mer oförutsägbara. Det avgörande är bolagets förmåga att göra goda och lönsamma förvärv som försvarar goodwillvärdet även i ett längre tidsperspektiv. Enligt Gustavsson består skillnaden för Volvos del i att vid tillämpning av FAS 142 faller hela goodwillavskrivningen bort och förbättrar goodwillposten och resultatet. Volvo har även enligt FAS 142 genomfört ett "impairment test" och kommit fram till att det inte förelåg något nedskrivningsbehov. Gustavsson anser att det är olyckligt att olika redovisningsprinciper används och att

dessa ger upphov till skillnader på resultatet. Volvo har fler poster som avviker mellan US GAAP och svensk redovisning och det gör redovisningen mer svårförstålig. Gustavsson menar att användarna kan justera för skillnaderna i FAS 142 och RR 1:00, eftersom Volvo specificerar goodwillavskrivningarna i årsredovisningen. Specificeringen görs dock endast i årsredovisningen, inte i kvartalsrapporterna. Det medför att det endast är i årsredovisningen som skillnaderna kan läsas ut.

På frågan om skillnaderna i RR 1:00 och FAS 142 leder till att jämförbarheten mellan internationella företag påverkas anser Melker att den gör det. Ett arbete för harmonisering pågår inom IASB, vilket gör att inom kort kommer de länder som tillämpar IAS att få ett system som är likartat med FAS 142. Skillnaderna inom redovisningen av goodwill kommer därför att minskas eller elimineras. Gustavsson anser också att de olika reglerna leder till att jämförbarheten mellan internationella företag påverkas. För att kunna erhålla jämförbarhet måste redovisningen rekonstrueras. Läsaren måste vara väldigt kunnig för att kunna få fram en sådan jämförbarhet.

Harmonisering

På frågan om det är önskvärt att de redovisningsregler, gällande goodwill, som tillämpas i Sverige efterliknar de amerikanska reglerna menar Melker att det är önskvärt. Det skulle leda till en ökad möjlighet att jämföra bolag som tillämpar IAS respektive US GAAP. Jämförelse mellan bolagen är bra eftersom de konkurrerar om kapital på samma marknader. Gustavsson tycker också att det är önskvärt att de svenska redovisningsrekommendationerna för goodwill omarbetas efter amerikanska regler. Hon anser att företagen egentligen inte har något val. De nya reglerna som införs år 2005 innebär att alla börsnoterade företag inom EU skall tillämpa IAS. Där ingår även de "exposure draft" som nu finns för IAS 36 och IAS 38, vilket gör att reglerna kommer att likna FAS 142. Gustavsson tycker att det är bra att redovisningsreglerna går åt samma håll och att olika länder får liknande regelverk, men däremot kanske det inte alltid är det bästa att anpassningen går mot FASB:s regler.

Vidare ställdes frågan vad det skulle innebära om de svenska redovisningsreglerna, gällande goodwill, omarbetades enligt de amerikanska reglerna. För Volvos del skulle införandet av liknande regler som FAS 142 medföra att det blir en lägre resultatbelastning. Det skulle också kunna medföra att företag blir villiga att betala mer vid ett företagsförvärv, eftersom de slipper göra stora avskrivningar på goodwill varje år, vilka belastar resultatet. För Swedish Match skulle införandet av goodwillregler som liknar FAS 142 innebära ett momentant bättre operativt resultat och bättre nettoresultat, menar Melker. På längre sikt så hänger det givetvis på att genomförda förvärv kan försvara sina goodwillvärden. Om företaget har gjort bra förvärv blir den positiva effekten på resultat och nyckeltal bestående, om inte kommer det att medföra en ökad volatilitet den dag som eventuella nedskrivningar av goodwill blir nödvändiga.

På frågan om vilka fördelar och nackdelar det finns med FAS 142 och RR 1:00 anser Melker att de fördelar som finns med FAS 142 är att den kan vara teoretiskt mer korrekt, än de svenska reglerna där löpande avskrivningar görs. Melker själv skulle föredra det system som finns idag, med planenliga avskrivningar av goodwill i kombination med nedskrivningar. Orsaken till att de regler som används idag föredras, är att de medför en jämnare resultatutveckling över tiden samt att det finns en alltför

stor subjektivitet vid värderingen av gjorda förvärv. Gustavsson tycker att en av nackdelarna med FAS 142 är "impairment test", som skall baseras på framtida prognoser. Prognoser är glädjekalkyler och det är svårt att veta något om till exempel konjunkturläget och räntan om fem år. Att sådana prognoser sedan skall ligga till grund för redovisningen finns det många som har ifrågasatt. Positivt med det redovisnings sätt som används idag är att avskrivningarna medför att företagen får press på sig när de gör ett företagsförvärv anser Gustavsson. Förvärvet måste vara genomtänkt så att det betalar sig, eftersom goodwill är en post som företagen köper. En orsak till att fördelar ses med den redovisning som finns i dag är att den är invand. Negativt är dock att redovisningen inte är lika i alla länder.

En ytterligare fråga är om det är önskvärt att redovisningsreglerna harmoniseras. Båda respondenterna ser stora fördelar med det. Gustavsson anser att det är dit utvecklingen strävar. I vår globaliserade värld är redovisningen så komplex att det skulle underlätta om den åtminstone baserades på samma regelverk. En uppfattning är att ledstjärnan för omarbetningar av IAS är överensstämmelse med FAS och FASB, eftersom de inte är beredda att ändra någonting. Enligt Melker så kommer harmoniseringen att medföra att konkurrensen om kapital sker på mer lika villkor. Det blir också enklare för den aktieköpande allmänheten och analytikerkåren om de bara behöver hålla reda på ett regelsystem.

En ytterligare frågeställning var vilka fördelar respektive nackdelar respondenterna anser att det finns med harmonisering. En nackdel med harmoniseringen kan enligt Gustavsson utifrån ovanstående resonemang vara att FASB styr för mycket. En annan nackdel med harmoniseringen är att den skall genomföras så fort, vilket medför att det kanske inte genomförs en riktig analys av situationen. Enligt Melker finns det många intressenter som tjänar på att redovisningen harmoniseras. De enda som tjänar på den nuvarande komplexiteten som uppstår på grund av skillnaderna mellan IAS och US GAAP är redovisningsbyråerna och konsulterna. För Swedish Match kommer harmoniseringen att bidra till lägre kostnader för bolaget och Melker tror även att den ökade jämförbarheten kommer att gynna företaget.

På frågan vilka de största förespråkarna av harmonisering är anser Melker att det är IASB, de lokala standardsättarna och analytikerkåren. IASB och lokala standardsättare ser fördelar i att alla länder har samma regler när kapitalmarknaden har blivit global. För deras del handlar det mycket om jämförbarhet, riskanalyser och kapitalmarknadens funktionalitet. För investerarna skulle det underlätta om de endast hade en uppsättning regler att hålla reda på, när de jämför olika investeringsalternativ. Gustavsson tror att det både är i företagets och investerarnas intresse att redovisningsreglerna harmoniseras, alla vill ha jämförbarhet. Det är enklare för företag att kommunicera ut sitt budskap om de vet att mottagaren kan tillgodogöra sig det.

Rättvisande redovisning

På frågan vilken av FAS 142 och RR 1:00 som ger den mest rättvisande redovisningen av goodwill anser Gustavsson att RR 1:00 ger den mest rättvisande redovisningen. Han menar att FAS 142 baseras på alltför många subjektiva bedömningar. Även Melker föredrar RR 1:00. Han anser att RR 1:00, det vill säga avskrivningar, i kombination med rekommendationen RR 17 är att föredra. Melker ställer sig tvivlande till eviga värden som aldrig skulle behöva skrivas av. Han menar visserligen att det finns exempel på

motsatsen men att det då är företagsledningens sak att lyfta fram det för investerarna. Resultatet torde bli en mycket god lönsamhet som säkert kommer att uppskattas av intressenterna även om anledningen till denna goda lönsamhet saknar koppling till en specifik tillgång i balansräkningen.

Vidare frågades vad respondenterna anser om den kritik som framförts om FAS 142. Kritiken har betonat att regeln erbjuder företagen många bokslutspolitiska chanser och att jämförbarheten mellan IAS och US GAAP inte kommer att öka på grund av att det så kallade "impairment test" bygger på en rad subjektiva bedömningar. Melker anser att kritiken är befogad. Han menar att det finns många subjektiva värderingar i samband med "impairment test". Det handlar mycket om etik, integritet hos olika befattningshavare i bolaget, kompetens och integritet hos revisorer och så vidare. Han menar vidare att det finns en risk, i första hand i bolag med låg lönsamhet, att de skjuter på nödvändiga nedskrivningar genom tvivelaktiga antaganden som i och för sig kan försvaras. Även Gustavsson anser att kritiken är befogad, med hänvisning till de subjektiva bedömningarna.

På frågan om FAS 142 ger utrymme för fler subjektiva bedömningar än dagens svenska regler angående goodwill anser Gustavsson att FAS 142 ger upphov till fler bedömningar då "impairment test" baseras på prognostiserade kassaflöden. Hon anser att prognoser är osäkra och alltid innehåller ett mått av "överoptimism".

Vidare frågades vad subjektiva bedömningar får för konsekvenser för redovisningen och jämförbarheten mellan företagen. Melker anser att den jämförbarhet som eftersträvas inte uppnås eftersom det subjektiva inslaget tar bort den uniformitet lagstiftaren syftade till. Gustavsson anser att subjektiva bedömningar leder till att redovisningen blir svårtolkad och att det skapar osäkerhet.

På frågan om vilken av FAS 142 och RR 1: 00 som ger mest utrymme för handlingsfrihet för företagen vid upprättande av redovisning anser Gustavsson att båda reglerna ger utrymme för handlingsfrihet, men påpekar att FAS 142, genom användandet av prognoser, inför en ny dimension i redovisningen. Melker menar att de i båda situationerna finns utrymme för subjektivitet, men spontant anser han att FAS 142 ger mer utrymme för subjektivitet.

Swedish Match AB & AB Volvo

Både Volvo och Swedish Match har i not i sin svenska årsredovisning år 2002 beskrivit hur företagets redovisning skulle se ut vid tillämpning av de amerikanska redovisningsreglerna. I denna not kan användarna av årsredovisningen utläsa de förändringar på till exempel företagets resultat som skillnaderna mellan svenska och amerikanska regler ger upphov till. Då uppsatsen behandlar goodwill så redovisas endast den påverkan på resultatet som skillnaderna i redovisningen av goodwill ger upphov till.

Swedish Match AB

Justering för amerikanska redovisningsregler gällande goodwill. Siffror i MSEK

Årets resultat enligt svenska redovisningsregler	1429
Återföring av årets avskrivning	208
Nedskrivning enligt US GAAP	-206
Årets resultat enligt US GAAP efter goodwilljusteringar	1431

Enligt svenska redovisningsregler har Swedish Match valt att skriva av goodwill linjärt, vilket ger upphov till en avskrivning på 208 MSEK som belastar årets resultat. Enligt den amerikanska redovisningsprincipen, FAS 142, så har goodwill en obegränsad livslängd och skall därför inte skrivas av. De avskrivningar som gjorts under året enligt de svenska reglerna skall således återföras. Enligt FAS 142 skall goodwillposten istället årligen testas för nedskrivningsbehov. Nedskrivningsbehov föreligger enligt FAS 142 om det bokförda värdet på en ”reporting unit” överstiger det uppskattade verkliga värdet. Swedish Match genomförde en prövning av nedskrivningsbehov den 1 januari 2002 vilket resulterade i en nedskrivning av goodwill, i piptobaksverksamheten i Nordeuropa, enligt US GAAP på 206 MSEK. Denna nedskrivning belastar årets resultat.¹⁰⁰

AB Volvo

Justering för amerikanska redovisningsregler gällande goodwill. Siffror i MSEK

Årets resultat enligt svenska redovisningsregler	1393
Återföring av årets avskrivning	1094
Nedskrivning enligt US GAAP	-----
Årets resultat enligt US GAAP efter goodwilljusteringar	2487

Enligt svenska redovisningsregler skriver Volvo av goodwill över den uppskattade nyttjandeperioden. Detta resulterade i en avskrivning på 1094 MSEK år 2002. I enlighet med FAS 142 återförs 2002 års avskrivningar på goodwill, då goodwill anses ha en bestående livslängd. Enligt FAS 142 har verkligt värde samt redovisat värde fastställts för varje ”reporting unit”. Vidare har prövning av nedskrivningsbehov genomförts, vilket visade att inget nedskrivningsbehov förelåg. Inga nedskrivningar enligt US GAAP har därför belastat årets resultat.¹⁰¹

¹⁰⁰ Swedish Match Årsredovisning 2002, s 38, 45-46.

¹⁰¹ Volvo Årsredovisning 2002, s 35, 58-60.

Analys

I detta kapitel presenteras den analys som gjorts. Analysen kopplar samman empirin och den teoretiska referensramen. Analysen har centrerats kring uppsatsens tre huvudproblem.

Resultatpåverkan

Vilka skillnader kan uppstå på resultatet vid tillämpningen av RR 1:00 gentemot tillämpningen av FAS 142, gällande goodwill, samt vilka effekter medför dessa skillnader?

Den stora skillnaden mellan RR 1:00 och FAS 142 är redovisningen av värdeminskningen. Vid tillämpning av RR 1:00 uppstår en jämn resultatpåverkan genom årliga avskrivningar. Vid tillämpning av FAS 142 uppstår däremot en ojämn resultatpåverkan då goodwill istället för att skrivas av testas för nedskrivningsbehov varje år, men då resultatet endast belastas de år som nedskrivning sker. Skillnaderna mellan RR 1:00 och FAS 142 kan medföra stora differenser på det redovisade resultatet. I normalfallet kommer företag som tillämpar FAS 142 att uppvisa ett högre resultat då ingen årlig negativ påverkan på resultatet sker utifrån redovisningen av goodwill. Differensen som uppstår på resultatet kan medföra att jämförbarheten påverkas.

Om jämförbarheten påverkas eller inte beror till stor del på mottagaren av informationen. Är det en redovisningskunnig mottagare, som är medveten om de skillnader som råder, kommer jämförbarheten inte att påverkas då denne kan justera för de skillnader som råder. Detta styrks även av de justeringar som genomfördes i AB Volvos och Swedish Match AB:s årsredovisningar. Skillnaderna framkommer dock endast i årsredovisningarna och inte i andra finansiella rapporter. Andra orsaker som gör att jämförbarheten inte påverkas av skillnaderna är när mottagaren, till exempel en analytiker, bortser från goodwill vid analys av ett företag och endast intresserar sig för de kassaflödespåverkande posterna. Är mottagaren däremot inte redovisningskunnig så är denne inte insatt i de olika redovisningsregler som företagen tillämpar, utan tittar förmodligen endast på resultatet och då kommer jämförbarheten att påverkas. En icke-redovisningskunnig användare kommer inte att vara medveten om skillnaderna och kommer därför inte kunna justera resultatet, vilket leder till att informationseffektiviteten på kapitalmarknaderna påverkas negativt. Detta kan leda till att investerare vilseleds och kanske avstår från att genomföra investeringar.

Att investerare bortser från goodwillposten när de analyserar ett bolag inför en eventuell investering kan anses olyckligt, då det framkommit under uppsatsskrivandet att goodwillposten är en viktig post. Den har en stor betydelse vid bedömningen om ett företagsförvärv bör genomföras eller inte och påverkar även köpeskillingen. Goodwill visar om ett företag har gjort ett bra eller dåligt företagsförvärv. Genom att goodwillposten finns och värdeminskningen måste redovisas så kan inte företag betala alltför stora övervärden vid förvärv. Det beror på att företagets resultat måste kunna bära värdeminskningarna, i form av avskrivningar och nedskrivningar. Det innebär att om goodwillposten exkluderas vid en analys så framkommer det inte om företag gör bra eller dåliga förvärv. Att investerare bortser från goodwillposten gynnar då endast de företag som gör dåliga företagsförvärv. Då posten är viktig och hänsyn tas till den vid

ett företagsförvärv, borde det vara angeläget att uppnå jämförelse mellan företagens goodwillredovisning.

Skillnaden mellan tillämpningen av FAS 142 och RR 1:00 kan medföra att ett och samma företag uppvisar totalt olika resultat beroende på vilken redovisningsprincip som tillämpas. Denna differens på resultatet beror då endast på att olika värderingsregler används och inte på att företaget har presterat annorlunda. Detta kan ge upphov till att investerare vilseleds. För att vara medveten om hur olika värderingar påverkar ett företags resultat måste en mottagare var väl insatt i redovisning. På dagens internationella kapitalmarknad är investerarna beroende av finansiell information från företag i hela världen. Företagen som lämnar ut information är beroende av att informationen uppfattas på rätt sätt av mottagarna. Kommunikationen mellan företagen och investerare skulle definitivt underlättas av att redovisningsreglerna blir mer lika, eftersom investerarna då inte skulle behöva justera redovisningen för att uppnå jämförbarhet. Jämförbarheten skulle medföra att investerarna kan jämföra företag från olika länder och fatta beslut om investeringar på olika kapitalmarknader. Detta skulle i sin tur medföra att investerarna skulle kunna sprida riskerna och erhålla en effektivare aktieportfölj.

Skillnaderna på resultatet, beroende på om ett företag använder FAS 142 eller RR 1:00, visar att det är mycket värderingar som påverkar resultatet. Båda reglerna påverkas av subjektiva bedömningar. Goodwill, som är en restpost, har uppkommit på grund av att det förvärvande företaget har bedömt att det finns ett övervärde i de förvärvade tillgångarna. Goodwill är bland annat ett uttryck för framtida ekonomiska fördelar från synergieffekter eller tillgångar som inte kan redovisas som enskilda tillgångar. Även nyttjandeperioden, som ligger till grund för avskrivningar, och nedskrivningar bygger på bedömningar som företaget har gjort. Subjektiva bedömningar existerar i samband med redovisningen av goodwill och detta påverkar också det redovisade resultatet. Två företag som gör exakt samma förvärv och tillämpar samma redovisningsprinciper skulle förmodligen på grund av detta kunna redovisa goodwillposten som uppstår på olika sätt och på så sätt få olika påverkan på resultatet. Skillnaden i redovisningen skulle inte uppstå på grund av att företag har tillämpat olika regler, utan istället bero på att företagen gjort olika bedömningar. Skillnader som uppstår på grund av olika bedömningar kan vara svåra att komma ifrån. Att företagen tillämpar samma redovisningsregler kan däremot medföra att skillnaderna minimeras.

Harmonisering

Är det önskvärt att de redovisningsregler, gällande goodwill, som tillämpas i Sverige harmoniseras med de amerikanska reglerna?

För att kunna besvara denna fråga bör två aspekter analyseras. Den första aspekten är om det generellt sett är önskvärt med en harmonisering av redovisningen och den andra aspekten är om det är önskvärt att harmonisering sker efter de amerikanska reglerna.

Harmoniseringen sker genom att två system görs mer lika varandra. Detta kan ske på en regional och/eller global nivå. I dag sker ett arbete mot en harmonisering på både regional och global nivå. Det sker genom att IASB:s regler införs för alla börsnoterade företag i EU år 2005 och genom att det sker ett nära samarbete mellan IASB och FASB

för att minska skillnaderna mellan dessa två regelverk. En risk som kan uppstå vid själva harmoniseringsprocessen är att en eller ett fåtal parter kommer att vara de styrande i processen och förespråka sina egna intressen framför andras. Genom detta kan regler som är till fördel för vissa länder även införas i länder där de medför nackdelar. Visserligen kan fördelarna med själva harmoniseringen åstadkommas, men för de enskilda länderna kan nackdelar uppstå genom att de tvingas tillämpa regler som inte är anpassade för deras ekonomiska miljö. En sådan fara kan ses i dagens utveckling där IASB, i alla fall gällande goodwillredovisningen, tar efter de amerikanska reglerna. Att harmoniseringsprocessen tagit denna utvecklighet kan bero på att FASB är motvilliga till att ändra sina regler. Utvecklingen kan leda till problem genom att bolagen i USA och Europa har olika förutsättningar och därför är kanske en omarbetning enligt de amerikanska reglerna inte är det bästa sättet att uppnå en harmonisering. Problem kan uppstå för företagen då de ska tillämpa regler som i första hand är utvecklade för företag som verkar under andra förutsättningar. Mot detta argument kan dock ställas att alla företag, oavsett verksamhetsland, har liknande verksamheter. Alla företag köper och säljer varor, de äger tillgångar, lånar kapital, har anställda och så vidare och därför skulle de kunna tillämpa liknande redovisningsregler.

Inställningen till en harmonisering av redovisningen är uttryckligt positiv. Ett antal fördelar kan uppnås genom en harmonisering av redovisningsreglerna. Vissa av dessa fördelar ses som mer relevanta än andra. Det finns en stor samstämmighet mellan de fördelar som framkommit vid intervjuerna och de som beskrivs i forskning om harmonisering. Jämförbarheten är det argument som framställs som den största fördelen både hos respondenterna och inom teorin. Jämförbarhet mellan företag är önskvärt då företagen konkurrerar om kapital på samma marknader. Investerare, banker och långgivare erhåller mer jämförbar information vid en harmonisering av redovisningen, vilken ligger till grund för deras beslut om att investera eller låna ut pengar till ett visst företag. Harmonisering medför även att de endast behöver vara insatta i ett redovisningssystem. Detta är ett starkt skäl för harmonisering. För företagen bör det vara viktigt att bli bedömda på liknande grunder. Om företagen inte går att jämföra blir det svårt för investerare och banker att fatta korrekta beslut om att investera eller låna ut pengar till de mest lämpade företagen. Genom en harmonisering av redovisningen vet parterna på kapitalmarknaderna att den finansiella information de erhåller avspeglar företagen på ett liknande sätt.

Respondenterna framförde, liksom forskningen, att en harmonisering leder till mer effektiva kapitalmarknader. Europa skulle gynnas av det då europeiska aktieägare i större utsträckning skulle investera i europeiska företag istället för amerikanska. Olika nationella redovisningsregler leder till kostnader som hindrar effektiviteten på kapitalmarknaden. Genom en harmonisering kan den europeiska kapitalmarknaden fungera bättre och vara mindre uppdelad på olika länder och på så sätt locka till sig investerare. Kapitalmarknadens effektivitet ökar ytterligare genom en förbättrad informationseffektivitet, vilket uppnås vid en harmonisering.

Harmoniseringen medför att kvalitén på den finansiella informationen ökar. Detta borde vara positivt för investerare och banker genom att redovisningen i alla berörda länder uppnår en miniminivå. Det borde ligga i både företagens och revisorernas intressen att en kvalitetsminiminivå på redovisningen uppnås. Redovisningen är den information som företagen presenterar för de externa intressenterna genom årsredovisningen och

utifrån den får användarna information om företaget och skapar sig en uppfattning om dess ekonomiska situation. Det borde vara relevant för företagen att kvalitén på den lämnade informationen är så hög som möjligt. Det kan därför ifrågasättas varför ingen av respondenterna framfört denna åsikt.

Harmoniseringen innebär att arbetet underlättas för dem som producerar redovisningen. För revisorerna underlättas arbetet genom att samma eller liknande regler tillämpas i alla länder, vilket bör leda till att arbetsbördan minskar genom att företagen inte längre behöver redovisa enligt olika regelsystem. Dock framkom åsikter från en respondent om att de enda som tjänar på den nuvarande komplexiteten som uppstår på grund av skillnaderna mellan IAS och US GAAP är redovisningsbyråerna och konsulterna, vilket skulle kunna uppfattas som om dessa grupper skulle vara negativt inställda till en harmonisering. Denna åsikt har dock inte framkommit, då alla revisorer/redovisningsexperter varit positivt inställda till en harmonisering.

De framkom också åsikter om att en harmonisering av redovisningen kommer att leda till lägre kostnader för de multinationella företagen. I och med harmoniseringen kan de multinationella företagen tillämpa samma eller liknande regelverk i alla verksamhetsländer. De ganska komplicerade system som gäller idag där ett företag som till exempel är noterat både i USA och Sverige måste ha en redovisning enligt både amerikanska och svenska regler kommer att ersättas av ett eller två regelverk med stora likheter, det vill säga FAS och IAS. Detta bör ses som en stor fördel för multinationella företag då resurser frigörs som kan användas för andra ändamål.

Vid en harmonisering av redovisningen uppkommer även en rad nackdelar och problem. Trycket på en harmonisering är dock så stort att dessa anses kunna övervinnas. Harmonisering av redovisningen är komplicerat. För att lyckas måste länderna som deltar i processen ta till sig och acceptera nya regler. Varje land har sin redovisningstradition, vilken kan vara svår att ändra på. Det finns en ovilja hos länderna att kompromissa och ändra på det som är förankrat i landet. För att lyckas med harmoniseringen bör denna nationalism överbryggas så att länderna är öppna och villiga att anpassa sig till de nya regler som införs, oavsett om de grundar sig på andra länders eller det egna landets ursprungliga regler. Överlämnandet av harmoniseringen till utländska institutioner, oavsett om överlämnande sker frivilligt eller inte, kan vara ett hot mot självständigheten. Detta är viktigt att reflektera över för Sveriges del där IASB är den institution som ansvarar för den harmonisering som påverkar Sverige. Sverige kan genom detta hamna utanför inflytandet över harmoniseringen, vilket kan få till följd att Sverige måste acceptera regler som inte är positiva ur de svenska företagens synvinkel. Viktigt att överväga är också att ländernas handlingsutrymme minskar genom en harmonisering av redovisning. Efter övergången till IAS år 2005 kommer Sverige inte ha möjlighet att utveckla egna regler som är avsedda för svenska börsnoterade företag, utan kommer att vara tvungna att följa de regler som IAS bestämmer. Ett exempel på detta problem är den svenska skogsindustrin. Enligt de internationella reglerna finns det inte någon specifik regel för redovisning av skogsbolag. Sverige kan dock inte utveckla någon egen regel då de styrs av IAS. En viss fastlåsning uppstår där alla länder som ingår i harmoniseringsprocessen är låsta till de internationella regler som införs.

Ett ytterligare hinder för en harmonisering är språket. Harmoniseringsprocessen sker idag på engelska, vilket ställer krav på dem som vill vara framstående inom redovisningen. De måste ha goda engelskkunskaper och ta del av internationella impulser. Språket är en del av ett lands kultur och reflekterar dess utvecklingsnivå. För att harmoniseringen ska lyckas över hela världen måste språkhindren övervinnas. Många länder, framför allt utanför västvärlden, saknar ett språk som på ett rättvist sätt kan uttrycka olika redovisningsbegrepp.

Harmoniseringen tar mycket resurser och tid i anspråk. Det tar tid och är kostsamt att utveckla nya regler och att tillämpa dessa. Dagens globala ekonomi genomgår ständigt förändringar vilket ställer krav på att redovisningsreglerna snabbt skall uppdateras för att anpassas till den rådande ekonomin. En risk finns dock att harmoniseringen går allt för snabbt och att regler införs, utan att en utvärdering genomförts över hur reglerna är lämpliga för respektive land.

Respondenterna har framfört både för- och nackdelar med FAS 142 och RR 1:00. För att bilda sig en uppfattning om inställningen till respektive regel kan de för- och nackdelar som framkommit analyseras.

Möjligheten i FAS 142 att aktivera internt upparbetad goodwill har setts som både en fördel och nackdel. Redovisningsteoretiskt sett så är den amerikanska regeln inte konsekvent genom att den tillåter att internt aktiverad goodwill redovisas i balansräkningen. Å andra sidan uppfattas denna möjlighet som positivt då företagen får en möjlighet att aktivera de utgifter som uppstår för att underhålla goodwill. Inom svensk redovisning är det inte tillåtet att redovisa internt upparbetad goodwill som en tillgång. Detta är ett av skälen till att avskrivningar görs, då det anses att värdet på förvärvad goodwill minskar över tiden och ibland ersätts av internt genererad goodwill. Det kan ses som en fördel att den amerikanska regeln gör en åtskillnad på företag som underhåller sin goodwillpost och på så sätt får ett lägre nedskrivningsbehov och de företag som inte gör det. Det som kan anses negativt med att internt genererad goodwill får redovisas som en tillgång är att den inte uppfyller de kriterier som enligt svensk redovisning krävs för en immateriell tillgång.

Respondenterna framförde olika åsikter angående om det är logiskt korrekt att skriva av goodwill, eller inte. Då goodwill är en restpost har företagen svårt att avgöra dess livslängd och därför är det inte logiskt korrekt att skriva av posten. Det finns en risk att företagen genomför avskrivningar på ett visst antal år utan att reflektera över det. Mot denna åsikt står dock att goodwillposten, oavsett om den underhålls eller inte, tappar i värde vilket motiverar årliga avskrivningar. Fördelarna med avskrivningar har motiverats med att de medför en jämnare resultatpåverkan och att det medför en press på företagen vid förvärv då resultatet måste kunna bära avskrivningarna. Fördelen med nedskrivning enligt FAS 142 är att goodwillposten testas varje år och på så sätt framgår det om posten har kvar sitt värde.

Både FAS 142 och RR 1:00 bygger på bedömningar. Detta kan leda till att jämförbarheten påverkas mellan företag. Då goodwill är en restpost är det svårt att avgöras dess livslängd och komma fram till den korrekta avskrivningsperioden. Ett liknande förvärv kan i ett företag skrivas av på tjugo år och i ett annat på tio år. Det kan leda till att avskrivningen av goodwillposten blir godtycklig och styrd av respektive

företag vilket gör att jämförbarheten mellan företag påverkas. Vid tillämpning av FAS 142 baseras det så kallade ”impairment test” av framtida prognoser. Dessa prognoser är osäkra då det är svårt att veta något om konjunkurläget och ränta. Detta kan få till effekt att nedskrivningsbehovet blir olika beroende på de prognoser som ligger till grund. Det kan ifrågasättas om en harmonisering till någon av reglerna leder till ”perfekt” jämförbarhet då båda reglerna baseras på subjektiva bedömningar.

Dagens svenska regler är enklare och mindre kostsamma för företagen att tillämpa. En övergång till de amerikanska reglerna anses innebära mer arbete för dem som ska upprätta bokslut. Detta kan tolkas som att en omarbetning utifrån de amerikanska reglerna skulle leda till ökade kostnader och mer arbete för företagen. Detta kan dock ställas mot det faktum att en harmonisering leder till att företagen sparar resurser genom att endast ett regelverk tillämpas.

Rättvisande redovisning

Vilken rekommendation, FAS 142 eller RR 1: 00, ger upphov till den mest rättvisande redovisningen av goodwill?

Det råder delade meningar om vilken av rekommendationerna som ger den mest rättvisande redovisningen av goodwill. Skillnader kan ses mellan företagsrepresentanterna och revisorerna/redovisningsexperterna. Svaren från de olika respondenterna ger en antydning om att företagsrepresentanterna utgår från hur rekommendationerna tillämpas i praktiken medan revisorerna/redovisningsexperterna utgår från hur rekommendationerna teoretiskt skall fungera.

Företagsrepresentanterna verkar anse att RR 1:00 ger den mest rättvisande bilden. De motiverar denna åsikt med att FAS 142 baseras på många subjektiva bedömningar och att det är tveksamt om eviga värden existerar, vilka aldrig skulle behöva skrivas av. Mot denna åsikt står dock två av revisorerna som anser att FAS 142 ger en mer rättvisande redovisning av goodwill. De framför i motsats till företagsrepresentanterna att det är svårt att fastställa en bestämd livslängd för goodwill och därför ger nedskrivning en bättre bild än avskrivning. Vilken av de båda rekommendationerna som ger den mest rättvisande redovisningen kan också variera beroende på vad syftet med redovisningen är. Är syftet att redovisa endast förvärvad goodwill anses RR 1:00 ge den mest rättvisande bilden, men är syftet att redovisa hela goodwillbeloppet till sitt verkliga värde ger FAS 142 den mest rättvisande bilden.

Det kan ifrågasättas varför denna skillnad finns mellan de två respondentgruppernas åsikter. En orsak till att företagsrepresentanterna anser att RR 1:00 ger upphov till den mest rättvisande redovisningen är att de tycker att FAS 142 baseras på för mycket subjektiva bedömningar. Bedömningarna vid ”impairment test” styrs av etik, kompetens samt integritet hos olika befattningshavare i företaget och revisorer. En risk som kan uppstå är att företag till exempel undviker att genomföra nödvändiga nedskrivningar av goodwill. Redovisningen av goodwill kan påverkas då respektive företag har olika etik, kompetens och integritet. Dessa subjektiva bedömningar kan anses få effekt på jämförbarheten mellan företag då de oavsett lika regler redovisar goodwill på olika sätt beroende på vilka bedömningar som styr bland annat ”impairment test”. De subjektiva bedömningarna motverkar den uniformitet som eftersträvas vid skapandet av reglerna. Detta resonemang kan antas stå emot den ökade jämförbarhet för till exempel

investerar och banker som en harmonisering leder till. Oavsett om en harmonisering av reglerna åstadkoms så uppnås inte en ”perfekt” jämförbarhet då subjektiva bedömningar motverkar detta. Mot argumentet att subjektiva bedömningar kan påverka jämförbarheten mellan företag står en av revisorernas/redovisningsexperternas åsikt om att subjektiva bedömningar visserligen kan leda till att resultatet i sig blir mindre jämförbart, men att detta inte borde få effekt för de användare som sätter sig in i redovisningen och tar till sig alla information. Jämförbarheten kan också underlättas genom att företagen kommunicerar ut vilka policier de har som är föremål för svåra bedömningar.

Vidare kan diskuteras om företagsrepresentanternas åsikt att RR 1:00 ger den mest rättvisande redovisningen kan vara baserad på att de är vana att tillämpa RR 1:00. De kan antas att företagen har invanda rutiner gällande tillämpning av RR 1:00 och vilka avskrivningstider som skall användas. En orsak till att företagen anser att FAS 142 bygger på mer subjektiva bedömningar skulle kunna vara att vid implementeringen av denna skulle de vara tvungna att skapa nya rutiner, som bygger på bedömningar. Bedömningar om nedskrivningsbehov enligt FAS 142 genomförs årligen, enligt RR 1:00 däremot så görs bedömningen om nyttjandeperiodens längd vid själva förvärvet. Efter själva förvärvet sker värdeminskningen enligt en fastlåst avskrivningsplan och då finns det inte så stort utrymme för bedömningar.

Två av revisorerna/redovisningsexperterna anser att FAS 142 ger den mest rättvisande redovisningen. En orsak till detta är att goodwill inte anses ha en bestämd livslängd och att en årlig prövning ger ett mer rättvisande värde för goodwill vid den tidpunkten som testet görs. Det årliga testet visar om synergieffekterna fortfarande finns kvar och kan det påvisas så har goodwillposten kvar sitt värde. Företagens handlingsfrihet vid redovisningen kan påverka om redovisningen blir rättvisande. Revisorerna/redovisningsexperterna anser att RR 1:00 ger företagen en större handlingsfrihet än FAS 142 då det är tveksamt att företagen vid tillämpning av RR 1:00 skriver ned goodwill eller genom att RR 1:00 inte kräver en årlig prövning av goodwillvärdet.

Även subjektiva bedömningar kan påverka en rättvisande redovisning. I motsats till företagsrepresentanternas åsikt anser revisorerna/redovisningsexperterna inte att FAS 142 bygger på fler bedömningar. De menar att även dagens svenska regler ger upphov till bedömningar och ifrågasätter varför dessa bedömningar skulle vara mer korrekta. Kritik som ytterligare framkommit mot RR 1:00 från denna grupp och som kan anses inverka på en rättvisande redovisningen av goodwill, är att regeln endast är matematisk. Företagen skriver av goodwill över ett antal år och reflekterar aldrig över dess verkliga värde och genomför inte alltid nedskrivningstesterna även om en indikation om nedskrivningsbehov föreligger. Detta kan leda till att redovisningen av goodwill inte blir helt rättvisande. Vid tillämpning av FAS 142 måste företagen bedöma och reflektera över det verkliga värdet årligen. Genom detta kan det anses att goodwillposten vid denna prövning har en mer rättvisande bild.

Slutsats

I detta kapitel presenteras de slutsatser som framkommit utifrån det insamlade materialet.

Resultatpåverkan

Under arbetet med uppsatsen har det framkommit att de skillnader som finns mellan redovisningsrekommendationerna FAS 142 och RR 1:00 ger upphov till differenser på resultatet. Dessa skillnader består i att RR 1:00 ger upphov till en jämn årlig påverkan på resultatet medan FAS 142 endast påverkar resultatet de år som ett nedskrivningsbehov föreligger. Det kan få till effekt att företag som tillämpar FAS 142 i normalfallet uppvisar ett högre resultat, utifrån redovisningen av goodwill, då den amerikanska regeln inte ger upphov till en årlig resultatbelastning. Dessa skillnader kan få till effekt att samma företag uppvisar olika resultat beroende på vilken regel som tillämpas. För företagens del borde denna effekt vara relevant då redovisningen är ett sätt för företagen att kommunicera med bland annat investerare. Om investerarna inte är insatta i redovisningen och ser dessa skillnader kan de vilseledas av de olika resultaten. Skillnaderna på resultatet vid tillämpning av FAS 142 och RR 1:00 får till effekt att jämförbarheten mellan företag påverkas. Dock verkar det som om skillnaderna inte får effekt på jämförbarheten för de användarna av redovisningen som har kunskap om redovisning och därmed kan justera för dessa skillnader. Denna slutsats kan även dras utifrån de justeringar som gjordes i AB Volvos och Swedish Match AB:s årsredovisningar. Om skillnaderna får någon effekt beror också på om goodwillposten, vid en analys av företaget, inkluderas eller inte. Det kan anses olyckligt att goodwillposten exkluderas då det har framkommit att den är viktig och har betydelse vid företagsförvärv.

En ytterligare skillnad mellan FAS 142 och RR 1:00 som ger upphov till påverkan på resultatet är möjligheten att aktivera internt upparbetad goodwill. Enligt de amerikanska reglerna är det tillåtet medan det enligt de svenska reglerna inte är tillåtet. Det medför att FAS 142 gör en åtskillnad mellan företag som underhåller sin goodwill och företag som inte gör det. De företag som underhåller sin goodwill kommer antagligen att ha ett lägre nedskrivningsbehov och därmed en lägre resultatpåverkan än de företag som inte underhåller sin goodwill. Då det enligt de svenska reglerna inte är tillåtet att aktivera utgifter för att underhålla goodwill genomförs årliga avskrivningar på goodwill då posten anses minska i värde över tid. Dessa årliga avskrivningar belastar resultatet. Slutsatsen kan dras att det verkar som om de företag som tillämpar FAS 142 har en möjlighet att minska resultatpåverkan som uppstår vid nedskrivningar av goodwill genom att underhålla goodwillposten medan de företag som tillämpar RR 1:00 inte har denna möjlighet utan årligen belastar resultatet med avskrivningar av goodwill.

Harmonisering

En bättre jämförbarhet mellan företag lyfts fram av båda respondentgrupperna som den stora fördelen med att harmonisera redovisningen. Bättre jämförbarhet leder till att investeringar underlättas, vilket i sin tur leder till mer effektiva kapitalmarknader. Det verkar dock som om en harmonisering även kan leda till nackdelar och hinder. Harmonisering kan vara komplicerat till exempel då länder har egna redovisningstraditioner som de vid en harmonisering måste ändra på och implementera andra länders regler. Dock verkar det som om en harmonisering av redovisningen är

önskvärt genom att de fördelar som uppnås är större och viktigare än de nackdelar och hinder som kan inträffa. Det arbete som i dagsläget pågår med att minska skillnaderna mellan IAS och US GAAP är ett bevis på detta. Det är dock svårt att avgöra vilken av rekommendationerna, RR 1:00 och FAS 142, som skulle föredras vid en harmonisering av reglerna för redovisning av goodwill. För- och nackdelar har framförts om båda, vilket gör det är svårt att uttyda något klart svar. Beroende på om årliga avskrivningar av goodwill eller årligt test av eventuellt nedskrivningsbehov av goodwill föredras så förespråkas RR1:00 respektive FAS 142. Det verkar som om företagsrepresentanterna förespråkar en tillämpning av RR 1:00 då den medför en jämnare resultatpåverkan och företagen redan har en invand modell vid tillämpning av denna regel. Dock är det svårare att dra någon slutsats om vilken av reglerna som revisorerna/redovisningsexperterna kan tänkas förespråka då inget entydigt svar lämnats från denna grupp.

Båda reglerna verkar baseras på subjektiva bedömningar. Det så kallade ”impairment test” som tillämpas vid FAS 142 verkar baseras på prognoser som i sig kan anses osäkra. Även RR 1:00 har inslag av subjektiva bedömningar för att fastställa nyttjandeperioden. Dessa bedömningar kan inverka negativt på jämförbarheten mellan företag, vilket skulle kunna tolkas som att en ”perfekt” jämförbarhet inte kan uppnås oavsett vilken regel som tillämpas. Emellertid kommer troligtvis en harmonisering i enlighet med FAS 142 ske, oavsett om den anses vara den mest korrekta regeln eller inte. Idag pågår en omarbetning av IAS som medför att redovisningen av goodwill i huvuddrag kommer att följa FAS 142. Utifrån ovanstående diskussion verkar dock slutsatsen att en harmonisering av redovisningsreglerna är önskvärd, oavsett om den mest korrekta regeln införs eller inte, kunna dras.

Rättvisande redovisning

Det verkar som att det råder delade åsikter mellan respondentgrupperna om vilken redovisningsprincip, RR 1:00 eller FAS 142, som ger den mest rättvisande redovisningen av goodwill. Företagsrepresentanterna verkar anse att RR 1:00 ger en mer rättvisande redovisning med bland annat motiveringen att FAS 142 baseras på för mycket subjektiva bedömningar. Majoriteten av revisorerna/redovisningsexperterna är av en motsatt åsikt och anser att FAS 142 ger en mer rättvis redovisning av goodwill då värdet på goodwill genom ”impairment test” testas varje år. Det verkar som om företagsrepresentanterna utgår från en mer praktisk tillämpning av reglerna medan revisorerna/redovisningsexperterna utgår från en mer teoretisk syn. Subjektiva bedömningar kan inverka på en rättvisande redovisning. Dessa bedömningar styrs bland annat av företagets kompetens, etik och integritet. FAS 142 anses vara baserad på subjektiva bedömningar i samband med det årliga testet för nedskrivningsbehov. Det skulle kunna utnyttjas av företagen för att manipulera med resultatet. Till exempel skulle företagen utifrån sina bedömningar kunna undvika att genomföra nödvändiga nedskrivningar och på så sätt redovisa ett bättre resultat. Även RR 1:00 kan anses baseras på subjektiva bedömningar vid fastställande av goodwillpostens nyttjandeperiod. Beroende på om företaget fastställer att nyttjandeperioden är fem, tio eller tjugo år så medför detta olika stor påverkan på resultatet. Utifrån denna diskussion kan slutsatsen dras att det verkar svårt att uppnå en helt rättvisande redovisning av goodwill oavsett vilken regel som tillämpas. Detta på grund av att redovisningen av goodwill påverkas av subjektiva bedömningar.

Förslag till fortsatt forskning

Under arbetet med uppsatsen har vi funnit andra områden relaterade till goodwill vid företags förvärv som skulle vara intressanta att studera. Nedan följer några förslag.

- Uppsatsen undersöker endast vad revisorer och företag som redan idag berörs av både FAS 142 och RR 1:00 har för inställning till en harmonisering av de båda redovisningsreglerna. Det skulle även vara intressant att undersöka detta utifrån företag som kommer att beröras av reglerna vid en framtida implementering, men som inte berörs av FAS 142 idag.
- Det skulle även vara intressant att utifrån ett investerarperspektiv undersöka hur mycket hänsyn de tar till att olika företag tillämpar olika redovisningsprinciper vid en analys av företag. Om hänsyn tas till detta skulle det vara intressant att undersöka vilka justeringar de i sådana fall gör för att få fram ett jämförbart resultat.
- Om IASB:s förslag på omarbetningar av IAS, gällande goodwill, införs så skulle det vara intressant att följa upp den processen. Detta för att undersöka vilka effekter den medför för berörda företag.
- Det skulle även vara intressant att följa upp införandet av IAS 2005-förordningen, för att kontrollera vilka effekter den får på alla berörda företags redovisning.

Källförteckning

Böcker:

Arbnor, Ingeman & Bjerke, Björn (1994). *Företagsekonomisk metodlära*. Lund: Studentlitteratur.

Bell, Judith (1999). *Introduktion till forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Blake, John & Hossian, Mahmud (1996). *Readings in International Accounting*. London: Thomson Business Press.

Dahmström, Karin (2000). *Från datasamling till rapport – att göra en statistisk undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Ejvegård, Rolf (1996). *Vetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.

Eriksson, Lars Torsten & Weidersheim-Paul, Finn (1999). *Att utreda, forska och rapportera*. 6:1 uppl. Malmö: Liber AB.

Holme, Idar Magne & Solvang, Bernt Krohn (1991). *Forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Iqbal, M. Zafar, Melcher, Trini U & Elmallah, Amin A (1997). *International Accounting: a global perspective*. Cincinnati (Ohio): South.-Western Collage Pub.

Lawrence, Steve (1996). *International Accounting*. London: International Thomson Business Press.

Ljungberg, Roland & Phillips, Dan (2001). *Koncernredovisning i praktiken*. Malmö: Daleke Grafiska.

Mathews, M R & Perera, M H B (1996). *Accounting Theory & development*. 3 uppl. Melbourne: Nelson.

Nobes, Christopher (1995). *Accounting Harmonisation in Europe*. London: Financial Times Insurance & Professional Publ.

Patel, Runa & Davidsson, Bo (1994). *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur.

Smith, Dag (2000). *Redovisningens språk*. Lund: Studentlitteratur.

Lagar och förordningar:

Financial Accounting Standards Board (2001). *Statement of Financial Accounting Standards No. 141*. Norwalk: Financial Accounting Foundation.

Financial Accounting Standards Board (2001). *Statement of Financial Accounting Standards No. 142*. Norwalk: Financial Accounting Foundation.

FAR (2001). *FARs samlingsvolym 2001*. Stockholm: FAR Förlag AB.

Artiklar:

Aitken, M J & Islam, M A (1984). Dispelling Arguments against International Accounting Standards. *International Journal of Accounting Education and Research*, vol. 19, nr 2, s. 35-46.

Most, Kenneths (1994). Toward the International Harmonization of accounting. *Advances in International Accounting*, vol. 6, s. 3-14.

Nilsson, Sven-Arne (2003). IASB:s förslag till ändring i koncernredovisningen: förbättrar de den externa redovisningen?. *Balans*, nr 3, s.33-35.

Parker, R.H. & Tay, J.S.W. (1990) Measuring International Harmonization and Standardization, *ABACUS*, Mars, vol. 26 , nr 1, s. 71-88.

Rakin Johansson, Christine (2001). Redovisning av goodwill, en utmaning?. *Balans*, nr 10, s. 14-18.

Rundfelt, Rolf (2002). Goodwillavskrivningar över 40 år. *Balans*, nr 6-7, s. 11-13.

Saudagaran, Shahrokh M & Diga, Joselita G (1997). The impact of Capital Market Developments on accounting regulatory policy in emerging markets: A Study of ASEAN. *Research in Accounting Regulation*, Supplement 1, s. 3-48.

Turner, John N (1983) International Harmonization: A Professional Goal, *Journal of Accountancy*, vol. Januari, s. 58-66.

Uppsatser:

Chairas, Ira Yuta & Radianto, Wirawan Endro (2001). *Accounting Harmonization in ASEAN. The process, Benefits and Obstacles*.

Christoffersson, Louise, Emanuelsson, Jenny & Ryvallius, Anna (2002). *Analysmodellen -ett ökat förtroende för revisorn?*

Årsredovisningar:

Swedish Match Årsredovisning 2002

Volvokoncernen Årsredovisning 2002

Intervjuer:

Besöksintervjuer

Gustavsson Annika, AB Volvo, 2003-05-08

Marton Jan, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet & KPMG, 2003-05-02

Rippe Johan, Öhrlings PricewaterhouseCoopers, 2003-05-05

Telefonintervju

Phillips Dan, Ernst & Young, 2003-04-29

Intervju via e-post

Melker Per, Swedish Match, 2003-04-28

Internet:

www.redovisningsradet.se, 2003-05-08

www.pwcglobal.com, 2003-05-08

Föreläsningar:

Marton, Jan, Externredovisning, 2003-03-19

Övrigt:

Exposure Draft of Proposed Amendments to IAS 36 Impairment of Assets & IAS 38 Intangible Assets

Bilaga 1

Intervjuguide – Företagsrepresentanter

Inledande frågor

- ✓ Befattning och Arbetsgivare
- ✓ Har ni god kännedom om RR 1:00 Koncernredovisning och FAS 142 Goodwill and Other Intangible Assets?
- ✓ Tillämpar ert företag RR 1:00 och FAS 142 vid redovisning av goodwill?

Huvudfrågor

- ✓ Vad anser ni om goodwill?
- ✓ *Vilka skillnader kan uppstå på resultatet i ert företag vid tillämpning av RR 1:00 gentemot tillämpning av FAS 142 gällande goodwillredovisning?*
 - *Vad får det för effekter/konsekvenser för ert företag?*
- ✓ *Kan skillnaderna i RR 1:00 och FAS 142 leda till att jämförbarheten mellan internationella företag påverkas?*
 - *Om ja, varför?*
 - *Om nej, varför inte?*
- ✓ *Är det önskvärt/nödvändigt att de svenska redovisningsrekommendationerna för goodwill omarbetas efter amerikanska regler?*
 - *Om ja, varför?*
 - *Om nej, varför inte?*

-
- ✓ *Vad skulle det innebära för ert företag om de svenska redovisningsreglerna, gällande goodwill, omarbetades enligt de amerikanska reglerna?*
 - ✓ *Vilka fördelar respektive nackdelar anser ni att det finns med FAS 142 gällande goodwill?*
 - ✓ *Vilka fördelar respektive nackdelar anser ni att det finns med RR 1:00 gällande goodwill?*
 - ✓ *Skulle en omarbetning av de svenska redovisningsreglerna, gällande goodwill, i enlighet med FAS 142 leda till en ökad jämförbarhet mellan svenska och amerikanska företag?*
 - ✓ *Är det önskvärt att redovisningsreglerna harmoniseras?*
 - *Om ja, varför?*
 - *Om nej, varför inte?*
 - ✓ *Vilka fördelar respektive nackdelar finns det med harmonisering av redovisningsreglerna?*
 - *Vilka fördelar respektive nackdelar finns det för ert företag?*
 - ✓ *Vilka är de största förespråkarna när det gäller att internationalisera redovisningsreglerna gällande goodwill?*
 - *Varför anser ni att det är just denna grupp?*
 - ✓ *Vilken av FAS 142 och RR 1:00, gällande goodwillredovisning, ger den mest rättvisande redovisningen av goodwill?*
 - *Varför anser ni att det är just denna?*
 - ✓ *FAS 142 har fått kritik för att det komplexa och subjektiva tillvägagångssättet, för att bestämma värdet på goodwill, erbjuder företagen många bokslutspolitiska chanser. Argumentet att jämförbarheten mellan IAS och US GAAP kommer att öka är tvivelaktigt då det så kallade "impairment test" bygger på en rad subjektiva bedömningar och att de nedskrivningar som följer av testet blir styrda av bokslutspolitik.*
 - *Vad anser ni om denna kritik?*
 - ✓ *Ger FAS 142 utrymme för fler subjektiva bedömningar än dagens svenska regler angående goodwill?*
 - *Om ja, varför anser ni det?*

-
- Om nej, varför anser ni det?
 - ✓ Vad får subjektiva bedömningar för konsekvenser för redovisningen och jämförbarheten mellan företagen?
 - ✓ Vilken av FAS 142 och RR 1: 00, gällande goodwill, ger mest utrymme för handlingsfrihet för företagen vid upprättande av redovisning?
 - Varför anser ni detta?

Avslutande frågor

- ✓ Är det något ytterligare som ni vill tillägga?
- ✓ Godkänner ni att vi skriver ut ert namn och företag i uppsatsen?

Bilaga 2

Intervjuguide – Revisorer/Redovisningsexperter

Inledande frågor

- ✓ Befattning och Arbetsgivare
- ✓ Har ni god kännedom om RR 1:00 Koncernredovisning och FAS 142 Goodwill and Other Intangible Assets?
- ✓ Har ni i ert arbete kommit i kontakt med företag som redovisar goodwill enligt RR 1:00 och/eller FAS 142?

Huvudfrågor

- ✓ Vad anser ni om goodwill?
- ✓ *Vilka skillnader kan uppstå på resultatet vid tillämpning av RR 1:00 gentemot tillämpning av FAS 142 gällande goodwillredovisning?*
 - *Vad får det för effekter/konsekvenser för internationella företag?*
- ✓ *Kan skillnaderna i RR 1:00 och FAS 142, gällande goodwillredovisning, leda till att jämförbarheten mellan internationella företag påverkas?*
 - *Om ja, varför?*
 - *Om nej, varför inte?*
- ✓ *Är det önskvärt/nödvändigt att de svenska redovisningsrekommendationerna för goodwill omarbetas efter amerikanska regler?*
 - *Om ja, varför?*
 - *Om nej, varför inte?*

-
- ✓ *Vad skulle det innebära om de svenska redovisningsreglerna, gällande goodwill, omarbetades enligt de amerikanska reglerna?*
 - ✓ *Vilka fördelar respektive nackdelar anser ni att det finns med FAS 142 gällande goodwill?*
 - ✓ *Vilka fördelar respektive nackdelar anser ni att det finns med RR 1:00 gällande goodwill?*
 - ✓ *Skulle en omarbetning av de svenska redovisningsreglerna, gällande goodwill, i enlighet med FAS 142 leda till en ökad jämförbarhet mellan svenska och amerikanska företag?*
 - ✓ *Är det önskvärt att redovisningsreglerna harmoniseras?*
 - *Om ja, varför?*
 - *Om nej, varför inte?*
 - ✓ *Vilka fördelar respektive nackdelar anser ni att det finns med harmonisering av redovisningsreglerna?*
 - ✓ *Vilka är de största förespråkarna när det gäller att internationalisera redovisningsreglerna gällande goodwill?*
 - *Varför anser ni att det är just denna grupp?*
 - ✓ *Vilken av FAS 142 och RR 1:00, gällande goodwillredovisning, ger den mest rättvisande redovisningen av goodwill?*
 - *Varför anser ni att det är just denna?*
 - ✓ *FAS 142 har fått kritik för att det komplexa och subjektiva tillvägagångssättet, för att bestämma värdet på goodwill, erbjuder företagen många bokslutspolitiska chanser. Argumentet att jämförbarheten mellan IAS och US GAAP kommer att öka är tvivelaktigt då det så kallade "impairment test" bygger på en rad subjektiva bedömningar och att de nedskrivningar som följer av testet blir styrda av bokslutspolitik.*
 - *Vad anser ni om denna kritik?*
 - ✓ *Ger FAS 142 utrymme för fler subjektiva bedömningar än dagens svenska regler angående goodwill?*
 - *Om ja, varför anser ni det?*
 - *Om nej, varför anser ni det?*

-
- ✓ Vad får subjektiva bedömningar för konsekvenser för redovisningen och jämförbarheten mellan företagen?
 - ✓ Vilken av FAS 142 och RR 1: 00, gällande goodwill, ger mest utrymme för handlingsfrihet för företagen vid upprättande av redovisning?
 - Varför anser ni detta?

Avslutande frågor

- ✓ Är det något ytterligare som ni vill tillägga?
- ✓ Godkänner ni att vi skriver ut ert namn och företag i uppsatsen?